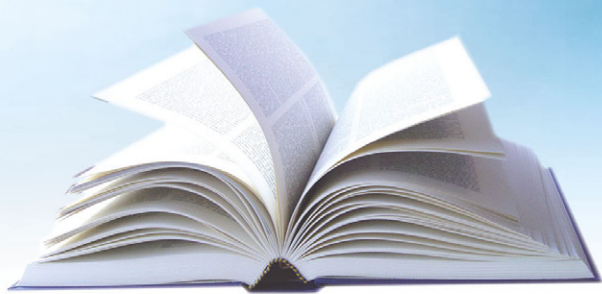

Silvano Fausti

2

**Nad
evangeliem
podle Lukáše**

Porozumět Božímu slovu

e-knihy

Děkujeme Vám za nákup této e-knihy. Jsme rádi, že můžeme touto cestou přinášet dobré zprávy do světa digitálních médií.

Jestliže se Vám podařilo dokument stáhnout z nějakého webu bez placení, tak si jej, prosím, pořídte ještě jednou, férově, na našich webových stránkách <http://www.paulinky.cz/obchod/E-knihy/>. Může se Vám zdát, že je to zbytečné a že chceme na e-knihách vydělávat. I vydání e-knihy nás něco stojí, zejm. autorská práva, překlad a redakční práci. Vaše platby nám tak umožňují vydávání dalších elektronických titulů.

Nakladatelství Paulínky

www.paulinky.cz

Silvano Fausti

Nad evangeliem podle Lukáše

Porozumět Božímu slovu

Druhý díl

© 1994 Centro Editoriale Dehoniano, Bologna -10^a ristampa novembre 2006
Czech edition arranged through the mediation of Eulama Literary Agency

© Nakladatelství PAULÍNKY, 2011

Petrská 9, 110 00 PRAHA 1

Tel.: 222 311 206

E-mail: paulinky@paulinky.cz www.paulinky.cz

ISBN 978-80-7450-025-1 (Tištěná kniha)

ISBN 978-80-7450-321-4 (PDF)

ISBN 978-80-7450-322-1 (ePub)

ISBN 978-80-7450-323-8 (Mobipocket)

OBSAH

Metoda, jak se modlit nad textem	13
76. Varujte se farizejského kvasu	
Lk 12,1-12.....	16
77. Život není zajištěn tím, co kdo má	
Lk 12,13-21.....	27
78. Neznepokojujte se. Váš Otec přece ví, že to potřebujete	
Lk 12,22-34.....	37
79. Lidé, kteří čekají na svého pána	
Lk 12,35-48.....	51
80. Jak to, že nedovedete posoudit tuto dobu?	
Lk 12,49-59.....	61
81. Když se neobrátíte, všichni právě tak zahynete!	
Lk 13,1-5.....	67

82. Nech ho tu ještě tento rok!	
Lk 13,6-9.....	75
83. Ženo, jsi zbavena své nemoci	
Lk 13,10-17.....	83
84. Čemu se podobá Boží království?	
Lk 13,18-21.....	92
85. Jsou poslední, kteří budou prvními, a jsou první, kteří budou posledními	
Lk 13,22-30.....	99
86. Kvočna!	
Lk 13,31-35.....	108
87. Nějaký vodnatelný člověk se ocitl před ním	
Lk 14,1-6.....	116
88. Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen	
Lk 14,7-11.....	123
89. Pozvi žebráky a mrzáky, chromé a slepé, a budeš blahoslavený	
Lk 14,12-14.....	131

90. Aby se můj dům naplnil Lk 14,15-24.....	136
91. Nemůže být mým učedníkem Lk 14,25-35.....	147
92. Radujte se se mnou, protože jsem našel svou ztracenou ovci Lk 15,1-7	159
93. Radujte se se mnou, protože jsem našla stříbrnou minci, kterou jsem ztratila Lk 15,8-10.....	171
94. Máme proč se veselit a radovat Lk 15,11-32.....	181
95. Co si počnu? Lk 16,1-9.....	206
96. Nemůžete sloužit Bohu i mamonu Lk 16,10-15.....	216
97. Cizoložství Lk 16,16-18.....	226
98. A nyní on se tu raduje, a ty zakoušíš muka Lk 16,19-31.....	233

99. Dej nám více víry	
Lk 17,1-10.....	243
100. Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!	
Lk 17,11-19.....	254
101. Kdy přijde Boží království? Kde?	
Lk 17,20-37.....	263
102. Je třeba se stále modlit	
Lk 18,1-8.....	275
103. Bože, buď milostiv mně hříšnému!	
Lk 18,9-14.....	284
104. Kdo nepřijme Boží království jako dítě, vůbec do něho nevejde	
Lk 18,15-17.....	294
105. Jedno ti ještě chybí	
Lk 18,18-30.....	301
106. Oni však ničemu z toho nerozuměli	
Lk 18,31-34.....	310
107. Co chceš, abych pro tebe udělal?	
Lk 18,35-43.....	318

108. Dnes přišla do tohoto domu spása	
Lk 19,1-10.....	329
109. Hospodařte s nimi, dokud se nevrátím	
Lk 19,11-28.....	343
110. Pán ho potřebuje	
Lk 19,29-40.....	355
111. Uviděl město a zaplakal nad ním	
Lk 19,41-44.....	366
112. Můj dům má být domem modlitby	
Lk 19,45-48.....	374
113. Jakou mocí děláš tyto věci?	
Lk 20,1-8.....	381
114. Jeden člověk vysázal vinici	
Lk 20,9-19.....	389
115. Dávejte, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu	
Lk 20,20-26.....	400
116. On není Bohem mrtvých, ale živých	
Lk 20,27-40.....	410

117. David ho nazývá Pánem; jak tedy může být jeho synem?	
Lk 20,41-44.....	418
118. Spatřil jednu vdovu	
Lk 20,45 – 21,4.....	424
119. Nezůstane kámen na kameni, všechno bude rozbořeno	
Lk 21,5-24.....	432
120. A tehdy uvidí Syna člověka	
Lk 21,25-27.....	446
121. Podívejte se na fíkovník	
Lk 21,28-33.....	454
122. Dejte si pozor	
Lk 21,34-38.....	464
123. Přiblížil se svátek nekvašeného chleba. Hledal vhodnou příležitost, aby jim ho vydal	
Lk 22,1-6.....	471
124. Připravte nám velikonočního beránka	
Lk 22,7-13.....	479

125. To je mé tělo	
Lk 22,14-20.....	487
126. Já jsem mezi vámi jako ten, kdo slouží	
Lk 22,21-30.....	496
127. Aby tvoje víra nezanikla	
Lk 22,31-38.....	504
128. Ne má vůle ať se stane, ale tvá	
Lk 22,39-46.....	512
129. Tohle je vaše hodina	
Lk 22,47-53.....	520
130. Nejsem	
Lk 22,54-62.....	526
131. Já jsem	
Lk 22,63-71.....	534
132. Ty jsi židovský král?	
Lk 23,1-12.....	541
133. Ukřižuj ho!	
Lk 23,13-25.....	550

134. Když se toto děje se zeleným stromem, co se teprve stane se suchým!	
Lk 23,26-32.....	557
135. Dnes budeš se mnou v ráji	
Lk 23,33-43.....	565
136. Otče, do tvých rukou poroučím svého ducha!	
Lk 23,44-49.....	578
137. Právě nastávala sobota	
Lk 23,50-56.....	589
138. Není tady, byl vzkříšen	
Lk 24,1-12.....	600
139. „Pán skutečně vstal a zjevil se Šimonovi.“ Jak ho poznali při lámání chleba	
Lk 24,13-35.....	610
140. Vždyť jsem to já sám! Dotkněte se mě a přesvědčte se	
Lk 24,36-49.....	624
141. A zatímco jim žehnal, odloučil se od nich	
Lk 24,50-53.....	636
Použité české překlady.....	644

METODA, JAK SE MODLIT NAD TEXTEM

Vstupuji do modlitby

Nacházím pokoj

- na okamžik se ztiším
- pomalu dýchám
- uvědomuji si, že se setkám s Pánem
- prosím o odpuštění toho, co jsem spáchal zlého
- odpouštím ze srdce těm, kdo mi ublížili

Vstupuji do Boží přítomnosti

- konám znamení kříže
- po dobu modlitby *Otče náš* pozoruji, jak se na mě dívá Bůh
- začínám modlitbu na kolenou nebo v jiném postoji, který mi lépe prospívá
- v Ježíšově jménu prosím Otce o Ducha Svatého, aby moje touhy a má vůle můj rozum a má paměť byla zaměřena jen k jeho chvále a službě

Soustředím se

Představuji si místo, kde se odehrává scéna, o které mám rozjímát

Prosím Pána o to, co chci

To je dar, který mi má přinést příslušný evangelní úryvek: odpovídá tomu, co Ježíš v tom úryvku dělá nebo říká

Rozjímám a nazírám scénu

Zvolna, bod po bodu, čtu text
s vědomím, že za každým slovem je tu Pán, který ke mně promlouvá,

a užívá k tomu

- mé paměti, abych si vzpomínal
- mého rozumu, abych věci chápal a aplikoval je na svůj život
- mé vůle, abych toužil, prosil, děkoval, miloval a klaněl se

Nemusím spěchat: nemusím dělat všechno
důležité je cítit a zakoušet vnitřně
zastavím se tam, kde nacházím plody, inspiraci,
pokoj a útěchu
když skončím s uvažováním, budu mít větší úctu,
když začnu s Pánem mluvit přímo

Uzavírám

rozhovor s Pánem tak, jako mluví přítel s přítelem o tom,
o čem jsem rozjímal

Uzavírám modlitbou *Otče náš*

Pomalou odcházejím od modlitby

Když jsem modlitbu skončil, uvažuji krátce o tom, co se v ní dělo, podle těchto otázek:

- dařilo se mi držet se metody?
- měl jsem nějaké potíže? proč?
- jaké plody jsem získal nebo jaká duchovní hnutí jsem měl?

76. VARUJTE SE FARIZEJSKÉHO KVASU

Lk 12,1-12

- 1 Mezitím se kolem něho shromáždilo tak obrovské množství (lidí), že se div neušlapali. Začal mluvit nejprve ke svým učedníkům: „Varujte se farizejského kvasu, to znamená pokrytectví!
- 2 Nic není zahaleného, že by to nebylo odhaleno, a nic skrytého, že by to nebylo poznáno.
- 3 Proto všechno, co jste řekli ve tmě, bude slyšet na světle, a co jste pošeptali do ucha za zavřenými dveřmi, bude rozhlášeno ze střeš.
- 4 Říkám vám, moji přátelé: Nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale potom už nemají, co by ještě udělali.
- 5 Ukážu vám, koho se máte bát: Bojte se toho, který když usmrtí, má moc uvrhnout do pekla. Ano, říkám vám: toho se bojte!
- 6 Copak se neprodává pět vrabců za dva halíře? A ani jediný z nich není u Boha zapomenut.
- 7 U vás však jsou spočítány i všechny vlasy na hlavě. Nebojte se! Máte větší cenu než všichni vrabci!
- 8 Říkám vám: Ke každému, kdo se ke mně přizná před lidmi, i Syn člověka se přizná před Božími anděly.

- 9 Kdo však mě před lidmi zapře, bude zapřen před Božími anděly.
- 10 Každému, kdo řekne slovo proti Synu člověka, bude odpuštěno; kdo by se však rouhal Duchu Svatému, tomu odpuštěno nebude.
- 11 Až vás budou předvádět do synagogy na soud, před úřady a vrchnosti, nedělejte si starosti, jak a čím byste se hájili nebo co byste měli říci.
- 12 V tu chvíli vás totiž Duch Svatý poučí, co je třeba říci.“

1. Poselství v kontextu

Text mezi 12,1 a 13,20 je vymezen inkluzí slovy „kvas“ farizeů a „kvas“ Království. Učedník je povolán, aby rozlišoval, jaký kvas hýbe jeho životem: je to strach ze smrti, který vede k pokrytectví a k hromadění majetku, nebo bázeň Boží, která vede k pravdě a svobodě v milosrdenství? To první je království smrti, to druhé království Boží, o jehož příchod prosíme Otce (11,2).

11. kapitola rozlišila ducha Syna od ducha němoty, světlo od temnot. Kapitoly 12 – 13 aplikují toto rozlišování nejprve na užívání majetku a potom na výklad dějin, ve vztahu k nemovitým hodnotám a k plynoucímu času. Představuje se tu teologie světa a dějin.

Zvláště ve 12. kapitole se Ježíš obrací střídavě na učedníky a na zástupy. V zástupech můžeme vidět množství budoucích učedníků, které je stále otevřené všem lidem, jimž je třeba označovat Boží vůli. Můžeme tedy říct, že tato kapitola je určena všem lidem všech dob, kteří jsou povoláni žít jako Boží děti. Ježíš odhaluje postoj světa a staví ho do protikladu s postojem

učedníka. Učedník svým jednáním má odvážně svědčit o svém Pánu (vv. 1-12), ve svobodě od starostí a soužení (vv. 13-34), v bdělém čekání na jeho druhý příchod (vv. 35-59). Toto eschatologické očekávání je důvodem jeho odvahy a svobody, cílem, ke kterému směřuje jeho cesta od samého začátku. Síla k překonávání překážek, protivenství a samotné smrti, dává tomuto boji nezbytné duchovní zabarvení.

Tento úryvek se dělí na tři části: učedník se má chránit pokrytectvím (vv. 1-3), nesmí se bát lidí, ale Pána (vv. 4-7) a svědčit o něm v důvěrném očekávání jeho soudu (vv. 8-12).

Zatímco skrytou pohnutkou lidského myšlení, mluvení a jednání je strach ze smrti, učedník dostává podněty z myšlenek na Boha, který za něj zemřel na kříži. Tak přemáhá zvrácený soud světa a žije z vědomí skutečného „soudu“ Boha, který člověka miluje a dává mu darem své království.

2. Četba textu

v. 1 *Mezitím.* Jsme na Ježíšově cestě do Jeruzaléma, kterou znovu prochází církev v době od jeho odchodu až do druhého příchodu. Co se přihodilo jemu v oné době – v srdci všech dob –, to se bude poté dít jeho církvi. „Mezitím“ by bylo lépe přeložit slovy „v těchto věcech“.¹ Nejedná se o prázdnou dobu, ale o konkrétní události, v kterých se naplňuje Boží plán. „Tyto věci“ jsou hněv, vyzývavost, nástrahy a léčky Ježíšových nepřátel, o kterých byla přednedávnem zmínka (11,53n). Tudy prochází jeho cesta.

1 Řec. *en hois* = doslova „v nich, v těch“.

obrovské množství atd. Nepřátelství a nesnáze misií nezastaví. Naopak, jako z kříže pramení vzkříšení, tak z pronásledování prýští misie (srov. Sk 8,4; 11,19). Tyto obrovské zástupy jsou předobraz budoucích učedníků, bohatá úroda pšeničného semene, které umírá (Jan 12,24). Také tyto veliké zástupy jsou spolu s učedníky povolány k tomu, aby poslouchaly Pána, který jim říká, jak mají žít v této době.

že se div neušlapali. To je zvláštní a zarážející! Podnětem k tomu, že Ježíš promluví, je toto šlapání po sobě v zástupu učedníků: upozornění, aby mezi nimi nedocházelo k tomu, co se právě teď děje.

nejprve ke svým učedníkům. Tato řeč se na prvním místě obrací na učedníky. Oni jsou povoláni k tomu, aby uměli rozlišovat mezi tmou a světlem (11,35) a pochopili, že „běda“, která Ježíš adresuje farizeům (11,37-54), platí především pro ně. Vždyť i oni jsou stále ohrožováni stejným kvasem.

pokrytectví. Pokrytectví (řec. *hypokrisia*; pozn. překl.) pochází od „hypokrités“, což je hlavní postava sboru v řeckém divadle. Toto slovo souhrnně vyjadřuje zla, která Ježíš odsuzuje ve farizeovně domě (11,37-54). Jejich kořenem je pokrytectví, což je snaha hrát hlavní roli. Na tváři Božích dětí je tato maska, která jim brání, aby poznali, že jsou Božími tvory, a mohli říkat: „Abba.“ Nazývá se „kvasem“, protože je počátkem zkaženosti, a „kousek kvasu prokvasí celé těsto“ (1 Kor 5,6; Gal 5,9). Věřící, třebaže je zachráněn, zůstává stále nositelem hříchu (srov. Řím 7,14nn). Naše tělo se svými omezeními a strachy je dostatečným pali-
vem, aby ho mohlo živit; pokrytectví, které nám brání přijímat

naši stvořenost, je pohonná látka (srov. Gal 2,13!). Učedník bude mít jiný „kvas“ (13,20): ne strach ze smrti, ale bázeň Boží.

v. 2 *Nic není zahaleného.* Pokrytectví spočívá v tom, že člověk jako Adam zakrývá svou nahotu, protože nezná Boha a nepřijímá se jako jeho syn. Proto Království přijde tehdy, až vnějšek bude jako vnitřek. Ježíš přišel, aby člověku sňal pokrývky lži a obnovil v něm pravdu syna, který je nekonečně milován Otcovým milosrdenstvím.

Zatímco protagonizmus používá masek k tomu, aby se skrýval a ovládal, učedník je povolán k průzračnosti a prostotě.

v. 3 *Proto všechno, co jste řekli ve tmě* atd. Dávám výpověď také všem dvojsmyslným řečem (srov. Mt 5,37; Jak 5,12), které člověk považuje za nezbytné k tomu, aby mohl ve všech vztazích založených na síle vyjít jako vítěz. Učedník musí být proniknut slovem pravdy až do důvěrných oblastí svého srdce, vyloučit jakýkoli nesoulad mezi tím, co je v hloubce, a tím, co chce projevit navenek, v dokonalé harmonii mezi tím, co je a co říká. Kdo neskrývá to, co je, už nad kořenem pokrytectví zvítězil. Kdo je ale ochoten vyjevit všechno, co si myslí?

v. 4 *moji přátelé.* Výraz připomíná Jan 15,14n. Přátelství buď hledá lidi sobě rovné, nebo je takovými činí. Ježíš učinil své učedníky sobě rovnými, protože jim zjevil, jak se stát syny Nejvyššího. Máme důvod, proč se nemusíme bát smrti, totiž že nás nazývá svými přáteli ten, který pro nás zemřel a vstal z mrtvých.

nebojte se. To Ježíš opakuje v tomto úryvku pětkrát. Ten podstatný strach, který je třeba přemoci, je strach ze smrti, jímž Satan

ovládá tento svět (Žid 2,14n). Pochází ze lži o Bohu, která člověku brání přijmout sebe jako Boží stvoření. Proto ze sebe činí absolutní bytost.

zabíjejí tělo. Kdo činí ze sebe a ze svého života své absolutno, udělá všechno proto, aby si zachránil vlastní kůži; takový člověk nemůže nebýt sobcem. Vždyť by nemělo smysl ztratit to, co považuje za absolutní hodnotu, není pro to žádný důvod. Člověk se ze všeho nejvíc bojí zabití těla. Abychom byli svobodní od tohoto strachu, musíme mít nějakou vyšší hodnotu a bát se, abychom ji neztratili.

v. 5 *Ukážu vám, koho se máte bát* atd. „Počátek moudrosti je bát se Hospodina“ (Žl 111,10; Přís 1,7). Bát se Boha znamená být si vědom toho, že v konkrétním uspořádání života je Bůh Bohem – a jenom on! –, a nechtít ho ztratit, protože on je život (Dt 30,20). Člověk se nemůže nebát, jako nemůže nemít touhu, protože je tvor, a tudíž má své potřeby. Jako touží po „ano“, tak se bojí „ne“. Ale poněvadž to, čeho se bojí, se stává jeho bohem a pánem jeho života, tak pokud nechce učinit svým bohem a pánem (Žl 49,15) smrt, ať se bojí jen Boha jako Pána svého života. Bázeň Boží dává člověku svobodu a schopnost rozlišování.

do pekla (v řec. textu doslova „do Gehenny“; pozn. překl.). Člověk, který se bojí smrti a chce se zachránit za každou cenu, ničí pravdu o sobě coby člověku, obrazu Boha, který je láska (srov. 9,24). Zabíjí svůj život a odhazuje ho jak nečistotu. Gehenna je „údolí Hinnon“ (*ge-hinnon*), kde ve starých dobách bývaly obětovány lidské životy Molochovi a kde Izrael spaloval nečistotu. Proto tam pořád hořel oheň. Člověk má před sebou tragickou

možnost, že ztratí svůj cíl. Celá křesťanská tradice mluví o pekle. Ne aby člověka děsila, ale aby mu připomínala zlo, které páchá, když se řídí strachem ze smrti jako svým vůdcem. Ten je vždycky špatným rádcem: zatímco člověku našeptává, aby se hnal za každým drobečkem života, nechává ho upadnout do sobectví, které ho zničí v samém základu.

Strach z pekla nesmí v člověku navozovat strach z Boha, ale ze zla, které ho od Boha vzdaluje.

Zde se konkrétně říká, že je třeba bát se Božího soudu víc než soudu lidí.

v. 6 *pět vrabců za dva halíře.* Strach pochází z vědomí naší maličkosti a z naší malé hodnoty. Ale Bůh je láska a láska se ujímá každé nepatrnosti: můžeme v něj mít důvěru v přímé úměrnosti k naší bezvýznamnosti. Ježíš říká, abychom v konkrétních věcech nezapomínali, že nás Bůh miluje. On „má soucit se všemi svými tvory“ (Žl 145,9) a není necitelný ani ke „krkavčím holátkům, když k němu křičí“ (Žl 147,9).

v. 7 *i všechny vlasy na hlavě* atd. Vlas je ta nejméně důležitá součást člověka. Může se ustříhnout, aniž si toho člověk všimne a aniž se mu tím ublíží! Ten, který se o všechno stará, o všem ví, dokonce o každém z našich vlasů, kterých je jako hvězd na nebi (Žl 147,4). To je znamení jeho lásky. Naše hodnota je ve skutečnosti nekonečná, stejně jako jeho láska k nám: máme větší cenu než život jeho Syna, máme cenu Kristovy krve (1 Petr 1,18n; 1 Kor 6,20; 7,23). V očích Boha, který „viděl, že to bylo velmi dobré“ (Gn 1,31; srov. Iz 43,4), má člověk od samého začátku nesmírnou hodnotu. Bázeň před Hospodinem se zakládá na této „nadměrné lásce“ (Ef 2,4 Vg), kterou má Bůh k nám; tato bázeň

se v nás projevuje chvěním před Božím srdcem: je počátkem moudrosti, protože nám dává poznat naši pravdu a osvobozuje nás od všeho strachu.

v. 8 *Ke každému, kdo se ke mně přizná* atd. Křesťan je Kristovým svědkem před lidmi. Definitivní budoucnost závisí na tom, jak v přítomnosti vydáváme svědectví. Musí nám záležet ne na soudu lidí, ale na soudu Syna člověka; ne na soudu před pozemskými tribunály, ale před nebeským dvorem. Lukáš má před očima zkušenost prvotní církve, která byla povolána k tomu, aby se přiznala k Ježíši v atmosféře pronásledování. Nachází svou sílu v tom, že upírá svůj pohled k nebi, kde je sláva Boha a Ježíše, Syna člověka, sedícího po Boží pravici (Sk 7,55n).

v. 9 *Kdo však mě před lidmi zapře* atd. Ježíše zapírá ten, kdo se chce zachránit sám a neumí zapřít sám sebe (9,23n). Je to sobectví člověka, který chce potvrzovat sebe sama. Doba zkoušky a pronásledování vynese na světlo tento hřích, který není nějakým ojedinělým činem, ale životním stylem. Zapření je opak „vyznání“ před tribunály. Vyznání je způsob svědectví (= martyria), které se později stává svědectvím neboli martyriem – mučednictvím v tom nejsilnějším smyslu. Ve skutečnosti ale svědectví není jen slovní vyznání před druhými lidmi. Je to především každodenní kříž člověka, který následuje svého Pána (9,23n).

v. 10 *slovo proti Synu člověka*. Pozemský Ježíš je znamením odporu (2,34), proti kterému mluví naše myšlenky a naše skutky. Tváří v tvář chudobě, poníženosti a pokoře Božího Syna, který přišel v těle, se instinktivně stavíme na opačnou stranu. Tajemství Syna

člověka, který se vydává, zůstává přirozeně skryto také učedníkům (9,44n); Ukřižovaný je teoreticky nebo prakticky zapomínán i u křesťanů (Gal 3,1; Ef 4,20n). Proto jsme stále voláni k obrácení: z „nepřátel Kristova kříže“ (Flp 3,18) se musíme stát podobnými Pavlovi, který nechce znát nic jiného než „Ježíše Krista, a to ukřižovaného“ (1 Kor 2,2). U kořene všech osobních i společenských hříchů věřících je neznalost Kristova tajemství. Oni zůstávají věřící; ale bez rozlišování. Stále potřebují obrácení a odpuštění.

kdo by se však rouhal Duchu Svatému. To je ztráta víry, apostaze po osvětlení Duchem Svatým (Žid 6,4-6; 10,26-39). Tento hřích je neodpustitelný; ne proto, že Bůh neodpouští, ale protože ten, kdo ho spáchá, se odmítá obrátit. Existuje jeden nenápadný způsob jak se uzavřít do neschopnosti obrátit se, když si totiž člověk a priori přisuzuje „dobrou víru“, takže už necítí potřebu se obrátit. To je zatvrzelost v slepotě toho, který si myslí, že vidí, a odmítá dar zraku (Jan 9,41). Je to hřích člověka, který odmítá přiznat si svou hříšnost a potřebu odpuštění (18,9-14). Je to pokrytectví toho, kdo lže, aby se zdál hezkým (srov. Sk 5,1nn).

v. 11 *Až vás budou předvádět* atd. To jsou doby pronásledování, které církve poznala, a pokud bude věrná svému Pánu, bude je poznávat vždycky (6,22n). Jen když mu je nevěrná, není pronásledována (6,26).

nedělejte si starosti atd. Ustaranost ubírá energii činnosti;² vyčerpává všechny síly ve strachu, který člověka svírá. Jako protiklad

2 V italštině slovní hříčka: *pre-occupazione* (= „ustaranost“) – *occupazione* (= „činnost“).

víry zasahuje ty, kdo neznají Pánovu lásku a myslí si, že se musejí zachránit sami. Lukáš má před sebou reálné obtíže své církve. V době pronásledování záchrana vlastní kůže závisí na tom, „jak“ a „čím“ odpovíš a „co“ řekneš.

v. 12 *Duch Svatý vás poučí.* Důvodem důvěry je Duch, kterého nám Ježíš dal. On je nejen síla ke svědectví (24,49; Sk 1,8), ale také ten, který vyučuje, „jak“ máme svědčit (Sk 4,8; 7,55; Jan 14,26).

3. Od textu k modlitbě

- a. Vstupuji do modlitby jako obvykle.
- b. Soustředím se tím, že si představuji obrovské zástupy, které se tlačí a šlapou po sobě.
- c. Prosím o to, co chci: varovat se farizejského kvasu – pokrytectví.
- d. Rozjímám tak, že aplikuji tato Ježíšova slova na sebe.

Nepřehlédni:

- farizejský kvas, pokrytectví
- zahalené/odhalené; skryté/poznané; tma/světlo; za zavřenými dveřmi/ze střeš
- vy, moji přátelé, nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo
- přiznat se/zapřít
- rouhat se Duchu
- Duch vás naučí

4. Texty k prohloubení

Mt 6,25-34; Mk 8,34-38; 3,22-30; 13,11.

77. ŽIVOT NENÍ ZAJIŠTĚN TÍM, CO KDO MÁ

Lk 12,13-21

- 13 Někdo ze zástupu ho požádal: „Mistře, řekni mému bratrovi, aby se rozdělil se mnou o dědictví!“
- 14 Odpověděl mu: „Člověče, kdo mě ustanovil nad vámi soudcem nebo rozhodčím?“
- 15 Potom jim řekl: „Dejte si pozor a chraňte se před každou chamtivostí. Neboť i když má někdo nadbytek, jeho život není zajištěn tím, co má.“
- 16 Pověděl jim toto podobenství: „Jednomu bohatému člověku se na poli hojně urodilo.
- 17 Uvažoval tedy sám pro sebe: »Co mám udělat? Vždyť už nemám, kam svou úrodu uložit!
- 18 Tohle udělám,« řekl si, »strhnu své stodoly, vystavím větší a tam složím všechno své obilí i své zásoby.
- 19 Pak si mohu říci: Máš velké zásoby na mnoho let. Klidně si žij, jez, pij, vesele hoduj!«
- 20 Bůh však mu řekl: »Blázne, ještě této noci budeš muset odevzdat svou duši a čím bude to, co jsi nashromáždil?«
- 21 Tak to dopadá s tím, kdo si hromadí poklady, ale není bohatý před Bohem.“

1. Poselství v kontextu

Toto podobenství popisuje člověka, který zakládá svou jistotu na hromadění majetku. Je to opak učedníka, jehož jistota je v lásce Otce a bratří (vv. 22-34). Náš život nespočívá v majetku, ale v tom, který ho dává. Boží moudrost má v úmyslu, aby uspokojení z majetku, který máme, se stalo nástrojem k naplnění potřeby, kterou jsme: společenství s Otcem, který obdarovává, a s bratřími, s kterými se o majetek sdílíme. To je království synů, náš skutečný poklad (vv. 33n).

Tomuto podobenství o „pošetilém vlastníkovi“, který je podobný bohatému „hodovníkovi“ (16,19nn), bude postaveno jako protiklad podobenství o „chytrém správci“ (16,1nn). Lukáš často pojednává o hmotných statcích jako o Otcově daru, který jako takový musí být sdílen s bratřími. To je základní lekce už pro Izraele; pokaždé, když na ni zapomene, se zahrada znovu stává pouští!

„Moudrý správce“, který vidí, že se mu jeho majetek zmenšuje, si klade stejnou otázku jako vlastník, který vidí svůj majetek růst: „co udělám?“ (v. 17; 16,3). Ale zatímco první ví, „co udělá“ (16,4), ten druhý to neví. „Nesetrvá člověk v hojnosti, podobá se dobytčatům, která hynou“ (Žl 49,13.21; srov. Žl 73). Správce ví, že je jen správce, a ne vlastník: majetek není jeho, a navíc ho ubývá. Nouze ho přivede k rozumu; a místo aby hromadil, začne rozdávat to, co v podstatě není jeho. Pán ho za to pochválí, protože používá majetek podle jeho přirozené povahy.

Jsme bohatí jen tím, co rozdáme. Bůh je všechno, protože všechno rozdává. Ale „pošetilý vlastník“, který chce mít pořád víc, dokud nebude mít všechno, je stále méně někým, až nebude

nikým. Zavírá se do nenasytného sobectví, které v něm zabije člověka.

Toto podobenství se zaměřuje na instinktivní postoj člověka, který už nezná Boží otcovství. První věc, kterou pro svou záchranu následkem strachu ze smrti podnikne, je, že si zajistí uspokojení primárních potřeb a svůj život učiní závislým na tom, co má, a ne na tom, čím je. On je Boží syn, takže nesmí nahradit Otce věcmi, které on mu dává.

Lépe je rozdat zlato v almužnách než ho ukládat stranou (Tob 12,8). Almužna nám opatří náš skutečný poklad (srov. 16,11n): že budeme jako ten, který je darem pro všechny.

2. Četba textu

v. 13 *Někdo ze zástupu.* Problém, s kterým přichází nějaká nejménovaná osoba, dává Ježíši příležitost poučit zástup učedníků, kteří jako všichni lidé jsou obětmi stejného zla.

aby se rozdělil se mnou o dědictví. Dva bratry tu rozděljuje dělení se o to, co je samo o sobě spojuje: Otcův dar! Láska k „věci“, jejíž přivlastnění nahradilo lásku k Otci a bratru. Tento spor o dědictví je symbolem situace, v níž se ocitají mnozí lidé: když zapomenou na Otce, z hamižnosti po věcech se začnou hádat. Chtivost po životě, zrozená strachem ze smrti, činí příčinou nenávisti a smrti to, co je ve skutečnosti darem lásky. Tím se převrátil smysl celého stvoření!

Abrahám, který zná Boha, rozděljuje darované dědictví úplně jinak: nechává Lotovi tu lepší část (Gn 13,1-12). Abrahám, náš otec ve víře, je prvním příkladem moudré pošetilsti, která se

rozhoduje být milosrdná jako Otec (srov. 6,36). Chytrák Lot je naopak starým vzorem pošetilé moudrosti, která si vposledku volí zkázu Sodomy.

v. 14 *kdo mě ustanovil nad vámi soudcem?* Ježíš nepřišel na zemi proto, aby odměnil dobré a zavrhl špatné podle spravedlnosti typu „každému, co mu patří“: to by musel zavrhnout všechny a každému by musel nadělit zasloužený trest. On koná soud spásy. Když dal všechno, co měl a co je, stal se *pontifex*, který nás spojil se sebou, a tím nás spojil jak s Otcem, tak mezi sebou navzájem. On tedy nemůže „rozdělovat“ mezi bratřími. „Rozdělovatel“, který obviňuje, je někdo jiný! Ježíš přišel, aby nás osvobodil od toho, co nás rozděluje.

v. 15 *chraňte se před každou chamtivostí.* (V řečtině *pleonexia*, což znamená také: žádostivost, chtivost a neurvalost). Člověku, který ho žádá, aby „spravedlivě“ rozdělil dědictví, Ježíš odpovídá tím, že jeho spravedlnost nazývá „žádostivostí, chtivostí a neurvalostí“. Co jiné je naše spravedlnost, než spořádané spravování našeho sobectví? To se projevuje tím, že „chce víc“ – se čtyřmi přivlastňovacími zájmeny ve vv. 17-19: svou úrodu, své stodoly, své zásoby, svou duši. Ve v. 1 Ježíš varuje před pokrytectvím, farizejským kvasem; v 16,14 jsou farizeové označeni jako „milovníci peněz“, které umožňují „mít víc“. To je první maska pokrytectví: zakrývá tvou pravdu syna, podobného Otcí, který miluje a rozdává, a stále víc tě uzavírá před druhými a vzdaluje od Něho. Když nepřijímáš svou identitu, identifikuješ se s tím, co vlastníš. Místo aby sis sloužil světem jako jeho pán, sloužíš ty jemu jako svému pánu.

„Mít víc“ je první nemotorné pokušení zachránit se, které ti našeptává strach ze smrti. Ono se jako norma činnosti a hlavní cíl člověka staví na místo Boha. Jako existuje praktický ateismus, existuje také a-humanismus, princip odcizení od sebe a od druhých.

jeho život není zajištěn tím, co má. Jestliže si svůj život učiníš závislým na tom, co máš, ničíš v sobě to, co jsi. O čem sis myslel, že je to jistotou tvého života, to všude rozsévá vejce smrti. Život přece pochází od Otce: proto jsi jeho synem a bratrem všech. Jestliže tvůj život pochází od věcí, on už není tvým Otcem a bratři jsou tví soupeři. A samy věci, které předtím byly „od“ Boha a „pro“ tebe, mění teď hodnotu: ty jsi „od“ nich a „pro“ ně a obětuješ svůj život tomu, co ti ho mělo zaručovat. To, co máš a co vlastníš, ti přináší smrt, jestliže to považuješ za cíl, a ne za prostředek. Jsi toho otrokem: a nikdy nenajdeš naplnění v tom, co vlastníš, protože chléb, který tě může nasytit, je někde jinde.

Člověk oklamáný lstí opustil „pramen vody živé, a kopal si cisterny, cisterny rozpukané, které nemohou udržet vodu“ (Jer 2,13); za princip svého života si zvolil strach ze smrti namísto lásky k Otci života.

v. 16 *se na poli hojně urodilo.* Plody země jsou Božím požehnáním (srov. Dt 28,1-14). Kdo je přijímá jako dar, sám dostane požehnání. Kdo je bere jako majetek, odděluje je od jejich pramene a je zlořečený. Přijímat je jako dar znamená užívat je se vzpomínkou, že jsou od Otce a že patří všem bratřím. Tato konkrétní láska k Otci a k bratřím, která se vyjadřuje chválou a milosrdenstvím, je celý Zákon (10,27). Pokaždé, když Izrael začne žít v duchu majetníka, půjde do vyhnanství. Zapomenutí na dar je cesta do exilu;

paměť a obrácení se přivedí návrat z exilu. Mojžíš varuje lid s napomenutím, aby o tom, co mu bude darováno v zaslíbené zemi, nikdy neřikal: „je to moje“ (Dt 8,7-20).

v. 17 *uvažoval tedy sám pro sebe.* To můžeme přeložit jako „blouznit“;¹ jedná se totiž o „dialogizmy“ neboli pochybné úvahy, do kterých se člověk zamotává. Je to uvažování „pro sebe“: samomluva, která zabíjí člověka coby vztah a dialog s druhými. Boháč totiž, kterému jde jen o to, aby měl víc, se izoluje stále víc od ostatních a zamotává se do své samoty.

Co mám udělat? Tato otázka je Lukášovi drahá (srov. také 3,10.12.14; 16,3.4; Sk 2,37; 16,30). Je to základní problém člověka, který má možnost a povinnost budovat svůj život. Živočichu stačí chovat se podle instinktu sebezáchovy. Ale člověk musí překonávat strach ze smrti, který ho zavírá do léčky sobectví a zabíjí ho coby člověka.

Bohatý vlastník a obezřelý správce jsou dva vzory: jeden hloupý, který nic nechápe (v. 20), a druhý chytrý, který ví, co dělat (16,4). Odpověď na otázku „co mám udělat?“ je volba mezi smrtí a životem: je to rozcestí, na kterém se nachází lid, který vstupuje do zaslíbené země (Dt 30,15-20). Jako byl u Adama pobyt v zahradě spojen s poslušností Bohu, tak je u Izraele přebývání v zaslíbené zemi vázáno konkrétně na podmínku, aby se nezmocňoval majetnický daru.

Úděl člověka závisí na tom, jak užívá konkrétním způsobem tvorů: buď jsou to prostředky lásky k Bohu a bližnímu, která

1 V italské slovní hříčce: *ragionare* („uvažovat“) – *s-ragionare* („uvažovat nesmyslně, blouznit“).

se projevuje vděčností a dělením se o ně; nebo se stanou cílem a náhražkou Boha, což znamená vlastnit je a hromadit. Vlastnictví je opak děkování a je proti Bohu; hromadění je opak dělení se a je proti lidem.

v. 18 *Tohle udělám.* To je plán každého člověka, který nezná Otcovu lásku: zvětšuje svou „stodolu“, aby měl víc, rozšiřuje zásobárnu, aby víc nahromadil. Čím víc kdo má, tím víc zvětšuje svou touhu: „mít víc“ je pokrm, který místo aby sytil, zesiluje zhoubnou žízeň, která je typická pro člověka nemocného vodnatelností. Pro Lukáše je důležité užívání majetku, protože si je vědom, že žijeme v tomto světě a v těchto dějinách (srov. také 11,41; 12,33; 14,33; celá 16. kapitola; Sk 2,42nn; 4,32nn; 5,1nn). Majetku se člověk nesmí ani klanět, ani ho démonizovat: musí ho užívat podle jeho přirozenosti, jako dar. Proto Ježíšovo působení začíná kázáním o sabatickém roce (4,16nn), který přivádí lid k čisté a silné době počátků, v níž mu Bůh daroval zaslíbenou zemi. Také Skutky apoštolů nám představují první komunitu jako uskutečnění sabatického společenství (Sk 2,42nn; 4,32nn).

v. 19 *Máš velké zásoby* atd. Pošetilost se stravuje v zálibě v majetku, protože v něm nachází svůj život a jistotu. Jeho hromadění je jen zásoba smrti, která se bohužel předává i dětem.

Klidně si žij, jez, pij, vesele hodu. To je program lidského života. Majetek v Božím plánu měl k tomu sloužit. Ale je pošetilost myslet si, že se realizuje tím, když člověk půjde cestou „mít stále víc“.

Bůh nařídil nevlastnit a nehromadit, ale děkovat za dar a dělit se o něj. Poslušnost tomuto jeho slovu uvádí člověka

do odpočinku (= zaslíbené země), kde se jí (= žije), pije (= miluje) a veselí, protože v uspokojení primárními dobry se uspokojuje také to podstatné: láska k Otci a k bratřím! Z užívání hmotných věcí se odvozuje realizace člověka nebo jeho selhání. Toto vědomí je v nás často překroucené, protože zbožšťováním věcí se je neodvažujeme zpochybnit a myslíme si, že spása se odehrává na jiných frontách, na těch „duchovnějších“.

v. 20 *Bůh mu však řekl: Blázne.* Soud Boha, Pána života a milovníka svých tvorů, je úplně jiný, než překroucený soud člověka, který je diktován pokrytectvím (v. 1). Prohlašuje za „blázna“ a za člověka bez inteligence toho, kdo svou budoucnost činí závislou na tom, že bude mít víc, ale chválí nespravedlivého správce, protože se zachoval inteligentně (16,8).

Blázen se identifikuje se svou modlou a spolu s ní se na Božím soudu zhroutí jako Dagon před Boží archou (1 Sam 5,1nn). Zato moudrý člověk se stává podobným Bohu, který je ochotný sloužit a prokázat milosrdenství všem lidem (6,35-38).

budeš muset odevzdat svou duši. Pošetilost spočívá ve skutečnosti, že smrti se nelze vyhnout tím, co strach z ní člověku našeptával. Strach je totiž špatný rádce a staví člověku před oči to, čeho se bojí. Moudrý člověk ví, že majetek se zmenšuje a že je zbytečné ho hromadit, protože také život sám uplývá a končí ve smrti. To je situace tvorů, a tak je třeba žít takovým způsobem, aby si člověk získal příbytky věčné (16,9). Jako je *memoria mortis*² porážkou strachu ze smrti, tak je také počátkem moudrosti

2 Připomínání si smrti (lat.).

a bázně Boží: „Nauč nás počítat naše dny, ať dojdeme k moudrosti srdce“ (Žl 90,12).

Moje omezení mě vede k tomu, abych se poznával v pravdě a odhalil všechno pokrytectví. Buď se přijmu od Boha a kvůli Bohu jako jeho tvor, nebo jsem beznadějný případ! Žádná věc, kterou mám, nepřikryje mou nahotu a nenasytí mou potřebu života. Vědomí smrti mně ukazuje mé hluboké bytí: je to má absolutní samota před Bohem, která může být naplněna jen tím, který je můj odpočinek, můj pokrm, můj nápoj a má radost.

čí bude to, co jsi nashromáždil? Kdo se snaží mít víc, i když nerad, dá to svým dědicům, a tím vyvolá problém, jak dědictví rozdělit (srov. v. 13)! „Jen jako stín jde člověk životem, zbytečně se vzrušuje, hromadí a neví, pro koho“ (Žl 39,7).

Ale smrt, ta svrchovaná Boží služebnice, přivede každého člověka k pravdě, že je jen tvorem, a přiměje ho, aby všechno rozdal, protože všechno také dostal! Smrt je moudrá! Kdo si myslel, že jí bude vládnout nad životem a život ničit, neví, že ona nám vytváří podmínky k tomu, abychom znovu začali žít jako tvorové!

v. 21 *hromadí si poklady/bohatý před Bohem.* V tom je jasný protiklad. Existuje způsob, jak „se stát bohatým před Bohem“: místo shromažďování rozdávat (vv. 32nn; 16,1nn). Když jsou světské hodnoty nahromaděny ze strachu před smrtí, působí smrt; ale když jsou tytéž hodnoty sdíleny s bratřími z lásky k Otci, dávají život.

3. Od textu k modlitbě

- a. Vstupuji do modlitby jako obvykle.
- b. Soustředím se tím, že si představuji zástupy, které se tlačí na Ježíše s jeho učedníky.
- c. Prosím o to, co chci: nečinit svůj život závislým na věcech, které vlastním; uzdravit svou chtivost.
- d. Rozjímám o tomto podobenství.

Nepřehlédni:

- rozdělit dědictví
- mít víc
- život nepochází z věcí, které máš
- má úroda, stodoly, majetek, život
- klidně si žij, jez, pij, vesele hoduj
- blázne, ještě této noci zemřeš
- hromadit si pro sebe / být bohatý před Bohem

4. Texty k prohloubení

Žl 49; 90; Mdr 2,1 – 5,23; Lv 25.

78. NEZNEPOKOJUJTE SE. VÁŠ OTEC PŘECE VÍ, ŽE TO POTŘEBUJETE

Lk 12,22-34

- 22 Dále řekl svým učedníkům: „Proto vám říkám: Nedělejte si starosti o svůj život, co budete jíst, ani o své tělo, do čeho se budete oblékat.
- 23 Vždyť život je víc než jídlo a tělo víc než šaty.
- 24 Podívejte se na havrany! Nesejí, nežnou, nemají zásobárnu ani stodolu; živí je Bůh. Oč větší cenu máte vy než ptáci!
- 25 Kdo z vás si může svou starostlivostí prodloužit život i jen o chvíli?
- 26 Jestliže tedy nedokážete ani to nejmenší, co si děláte starosti o to ostatní?
- 27 Podívejte se na lilie, jak rostou, nepředou ani netkají – a říkám vám: ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oblečen jako jedna z nich!
- 28 Jestliže tedy Bůh tak obléká trávu, která dnes je na poli, a zítra se hodí do pece, čím spíše vás, malověrní?
- 29 Neshánějte se po tom, co budete jíst a pít, a neznepokojujte se tím!
- 30 Po tom všem se shánějí ve světě pohané; váš Otec přece ví, že to potřebujete.

- 31 Hledejte spíš jeho království, a to ostatní vám bude přidáno.
- 32 Neboj se, malé stádce! Váš Otec rozhodl, že vám dá království.
- 33 Prodejte svůj majetek a rozdejte na almužnu. Opatřte si měšce, které nezpuchřejí, poklad v nebi, kterého neubývá, kam se k němu zloděj nedostane a kde ho mol nerozežere.
- 34 Vždyť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce!“

1. Poselství v kontextu

Pokračuje Ježíšovo vyučování o světských hodnotách.

Život nezávisí na tom, co máš (vv. 13-21), ani na tom, co nemáš (vv. 22-30), ale na tom, kým jsi: Boží dítě (vv. 31-34). Tedy žádné pachtění se po nadbytku, žádnou úzkost z nedostatku!

Učedníci nesmějí zapírat Pána života ze strachu před smrtí, který člověka obávají z toho, že bude mít méně, nutí k tomu, aby měl víc. Všechno přece pochází od Otce: protože dává život, dá také pokrm; protože dává tělo, dá také šaty. Život a tělo jsou člověku darovány na začátku. To ostatní, co Bůh poskytuje den za dnem, je také stále jeho darem, i když přichází prostřednictvím našich rukou. Ten jako mana oživuje naši každodenní víru.

Proti falešné moudrosti, která vede člověka k hromadění a neklidu, staví učedník pravou moudrost založenou na poznání Otce. Jeho prozřetelnost, která je bystřejší a účinnější než jakékoli naše předvídání, nedovolí, aby jeho dětem něco chybělo. Když něco chybí, znamená to, že to není nezbytné nebo že člověk o něco usiluje špatným směrem (srov. vv. 30-31).

Rozdíl mezi nevěřícím a věřícím není v tom, že nevěřící pracuje a ten druhý zahálí. Naopak! (srov. 1 Sol 2,9; 4,11; 2 Sol 3,6-15). Rozdíl je v tom, že jeden si dělá starosti a druhý se stará, jeden žije v úzkosti a druhý v důvěře, jeden se snaží vlastnit a hromadit, druhý přijímá věci darem a rozdává. Je dobré si uvědomit, že ustaranost je víc vyčerpávající než samotná práce.¹ Úzkost spotřebuje víc energie než práce. Zatímco běžný člověk s námahou hromadí, když něco má, a úzkostně se znepokojuje, když nic nemá, věřící člověk rozdává, když má, a pracuje, když nemá. Ale bez nepokoje, protože ví, že jeho životem je Bůh. A tak místo aby zavíral ruku k vlastnění a natahoval ji k braní, otvírá ji, aby do ní přijal Otcovy dary a natahuje ji, aby je rozdával bratřím.

Ti, kdo říkají „Abba!“, jsou zbaveni zbytečných břemen ustaranosti a úzkosti: žijí v Království synů.

Jen je třeba ho hledat, prosit o ně a po něm toužit. To ostatní je přídavek.

Můžeme být klidní, protože jako nás Bůh stvořil pro sebe, tak stvořil všechno pro nás.

V. 32. je ústřední: jistota daru, který nám Otec dal v Synu, přemáhá všechn strach.

Vv. 22-30 odkazují na toto otcovství jako na protilátku na úzkost: kdo dal víc, nebude mít méně (vv. 22-23). Místo znepokojování se je třeba podívat se na havrany a jejich pokrm (vv. 24-26) a na polní lilie a jejich oděv (vv. 27-28): Bůh se stará i o ně. O to víc o nás, kterým dal také schopnost zasívat a žnout, předvídat a postarat se, pracovat a tkát! Třebaže máme malou víru, jsme jeho děti, pro které je připraven věčný život s ním.

1 V italské podobě slov: *pre-occupazione* (= „ustaranost“) – *occupazione* (= „práce, činnost“).

Nejsme nečistí jako havrani, ani pomíjiví jako tráva, na které se peče chléb! O to všechno se úzkostně starají ti, kdo nevědí, že Bůh je Otec (vv. 29-30).

Vv. 31-34 mluví o vztahu synů k hodnotám, které mají od Otce: neusilují o ně jako o cíl, ale používají jich jako prostředku. On rozhodl, že je dá jako premii těm, kdo hledají Království (v. 31). To už jim bylo dáno (v. 32) a oni do něj vcházejí tím, že sami rozdávají (v. 33a). Rozdávání je jediný způsob, jak si získávat poklad (v. 33b), protože to syna připodobňuje Otci, který dává dary (v. 34).

Na pozadí těchto Lukášových úvah je vztah, který ve Starém zákoně vytváří Bůh mezi svým lidem a zaslíbenou zemí (srov. např. Dt 8,1nn; 15,1nn).

2. Četba textu

v. 22 *Dále řekl svým učedníkům.* Slova řečená výše o tom, že život nezáleží v tom, co člověk má, platí pro všechny. Nyní se Ježíš obrací na učedníka s dalším vysvětlením, které je schopen pochopit jen on: jestliže všechno pochází z Božího otcovství, je učedník povolán svědčit o svém synovství životem svobodným od jakékoli úzkosti.

Nedělejte si starosti. Dělat si starosti má v řečtině (*merimnaó*) stejný kořen jako „memoria“ (= „paměť, vzpomínka“), *Moir*a (bohyň smrti, osudu), *meros* (= „podíl, dědictví“), a latinské slovo *mors* (= „smrt“). Smrt je vzpomínka, která se týká údělu každého člověka. Kdo nepřijímá Boha jako svůj počátek a původ, nemůže přijmout svoje absolutní omezení jinak než jako svůj konec a krach.

Vzpomínka na smrt v něm působí jako trvalá utkvělá představa. Člověk se cítí uvnitř ohrožen nenaplnitelnou prázdnotou a usilovně se ji snaží naplnit, takže hromadí to, co ho ale nikdy nemůže nasytit. Kdo se však přijme jako Boží tvor, přijímá své meze a svou smrt; ví totiž, že v ní dosáhne svého vlastního počátku. Konec přestává být zánikem a stává se cílem cesty. Je to návrat do Otcova domu, konec lopoty a začátek odpočinku.

o svůj život, co budete jíst. Jídlo je primární lidská potřeba; když člověk přijímá život, dostává také potřebu zachovávat si ho jídlem. Ale to je pouhý prostředek k životu, a ne život sám. Jeho životem (z^oé: v. 15) je sám Bůh. Od něho člověk pochází a k němu jde; k němu se vrací, protože od něj vyšel. Vzpomínka na smrt nesmí živit úzkost člověka, který se cítí být ničím, ani nesmí podporovat ustaranost toho, kdo si za účelem života hromadí statky. Naopak, musí vést člověka k odevzdanosti do Otcových rukou. Tak se dostáváme mimo sféru smrti, do pramene, z kterého jsme vzešli.

Téměř žádná epocha neredukovala život ze společenství s Bohem na pouhou biologickou funkci, jak činí ta naše.

Slovo „chléb“ nahradilo chléb Slova. Člověk redukován na pouhého živočicha je trubice, která tráví různé touhy, které do ní vstupují podle různých produktů: na jejím začátku jsou ústa a výsledkem je existence beze smyslu, která páchne smrtí.

o své tělo, do čeho se budete oblékat. Šaty jsou hmotná potřeba, kterou má člověk na rozdíl od živočichů navíc. Ony nejsou jen ochranou před klimatickými podmínkami. Slouží člověku především k tomu, aby byl zakrytý a měl nějaký vzhled, takže může překonávat rozpaky vzhledem k sobě a k druhým. Šaty

mají původ v nepřijetí sebe a ve strachu z druhého, aby se před ním člověk chránil a přitahoval ho.

Vyprávění v Genezi mluví o jednom důsledku pochybení člověka ve vztahu k Bohu: „Poznali, že jsou nazí. Sešili tedy fíkové listy a udělali si zástěry“; „bál jsem se, že jsem nahý“ (Gn 3,7.10). Sám Bůh dává lidstvu darem kožené sukně (Gn 3,21) v očekávání, že jsou pro ně připravené šaty nové, svatební (srov. Zj 21,1nn!). Jako se jídlo stává jistotou materiálního života ve stále větších stodolách, tak se šaty před druhými stávají psychologickou jistotou luxusu a vytríbenosti. Je to viditelné hledisko toho, jak se člověk touží jevit navenek sobě i druhým, umělé tělo, které si člověk vyrábí. Jako je Lukáš, odchovaný řeckou kulturou, vnímavý na pověst, pochvalu a čest, které jsou jako by duchovním šatem (srov. 6,26; 4,15.22.37; 14,29; 16,3), tak je také velmi pozorný na hmotné oblečení, které je funkcí těchto osobnostních hodnot (srov. 5,36 s Mt 9,16 a Mk 2,21: 7,25; 8,27; 15,22; 16,19; 23,11).

v. 23 *život je víc než jídlo.* Jídlo a šaty samy o sobě jsou jen prostředky. Považovat je za cíl je první pošetilost člověka. Druhá, ještě horší, je nechápat, že nejsou majetkem k hromadění: „přesycenost nedopřeje boháčovi usnout“ (Kaz 5,11; srov. 5,2; Sir 31,1nn). Ony jsou totiž darem, jehož prostřednictvím je možno navázat společenství s Dárcem a obohatit se „před“ ním (v. 21). To je ten život, po kterém člověk hladoví, to je jeho jediný odpočinek a nasycení.

v. 24 *podívejte se* (= „dívejte se dolů“). Úzkost visí v nicotě, mimo realitu. Je škodlivá, jako když člověk zadržuje vycházející dech nebo když chce dýchat včerejší vzduch. Člověku, který se

tak vznáší v prázdnu, Ježíš říká, aby „se podíval dolů“ na ty věci. Nepokukuj po svých zítřejších potřebách, protože ty nebudou naplněny dnes. Vždyť když žiješ, tvé potřeby ti zůstanou i na zítra! Spíš se dívej, jak a proč Bůh uspokojuje tvé dnešní potřeby, a tak pochopíš i svou skutečnou potřebu zítřejší.

na havrany. Havran nepracuje a nehromadí. Navíc je to nečisté a opovrhované zvíře, kterému nikdo nedá nic k jídlu. Přesto ho Bůh nenechá v nouzi, ani jeho, ani jeho „holátka, když k němu křičí“ (Žl 147,9). Jak by tedy mohl zapomenout na své děti?

Učedník, který se znepokojuje, nemá víru; neříká Bohu „Abba“. Říká „Já“, se všemi poctami a břemeny, které z toho plynou... až dojde k tomu, že se ve skutečnosti považuje za méně než havrana!

v. 25 *prodloužit život jen o chvílku.* Slovo *hélikia* znamená jednak „postava“, jednak „věk“, prostor a čas vlastní každému člověku. On ale nemá ve své moci ani jedno, ani druhé. Každá jeho lopota mu jen ohýbá tělo a zkracuje život.

Nejsem pánem toho, co jsem: „nejsem svým já!“ Ve své podstatě jsem Boží dar, jsem láska, kterou mě Bůh miluje ve svém Synu.

v. 26 *co si děláte starosti o to ostatní?* Jestliže úzkost neuzdraví to, oč se člověk úzkostlivě stará, proč si ji pěstovat? Strach ze smrti a prázdná touha hromadit si život vyvolává opačný účinek! Každý neklid ve skutečnosti člověku ukrajuje život!

v. 27 *Podívejte se na lilie* atd. Po jídle a životě teď přichází řada na šaty. Ježíš vybízí, abychom se podívali na polní kvítka, krásné

luční sasanky, které rostou v Galileji. Šalomoun v celé své bohaté nádheře se neoblékal tak dobře jako tato prostá květinka.

v. 28 *trávu, která dnes je na poli, a zítra se hodí do pece* atd. Bůh obléká do zářivé nádhery také to, co pomíjí jako luční kvítí. A to skončí stejně jako tráva, která se spaluje v peci, v níž si člověk peče chleba. Jak by se pak Bůh nepostaral o toho, jehož existence trvá a jemuž postavil do služby všechny věci, a dokonce sebe sama?

čím spíše vás, malověrní? (řec. *oligopistoi*; pozn. překl.). Toto slovo se v evangeliích vyskytuje jen u Lukáše. Je to výtka věřícím, kteří se cítí opuštění a domnívají se, že Bůh, který způsobil jejich existenci, se už dál nestará o jejich obživu. Opravdu má malou víru ten, kdo chce všechno vědět dopředu, protože přehlíží, že Bůh se ve své prozřetelnosti o všechno stará. Existuje určité předvzdání, které vyřazuje Boha z života a nenechává ani maličký prostor pro jeho prozřetelnost. Kdo takto jedná, neuznává Boží otcovství v jeho konkrétních důsledcích. Nedůvěřuje, že Bůh vede jeho život, a nemodlí se pravdivě: „Otče“ (11,2). Člověk je Boží tvor víc než havrani a tráva: jestliže Bůh „má soucit se všemi svými tvory“ (Žl 145,9), tím víc se svými dětmi. Je ostatně útěšné vědět, že Bůh se o nás stará napřed, i když máme malou víru! Můžeme si být jisti: i když my zapomeneme, že jsme jeho syny, on nezapomíná, že je náš Otec!

v. 29 *Neshánějte se po tom, co budete jíst a pít, a neznepokojte se tím!* Starost o jídlo a pití nutí člověka žít „v zavěšení“ jako meteorit, v prázdnotě svých potřeb, kterými se ustavičně znepokojuje. Křesťan „se neshání“ po tom, co potřebuje, ale „prosí“ o to

a pracuje s vědomím, že Bůh korunuje jeho námahu svými dary: v činnosti je tu stále ten, který s člověkem spolupracuje a přidává k práci plody. Jinak je všechna námaha marná (Žl 127).

v. 30 *Po tom všem se shánějí ve světě pohané.* Učedníci, které svírá úzkost kvůli primárním potřebám, se podobají pohanům.

váš Otec přece ví. Učedníci mají z pohanů nejen hromadění, ale také jeho kořen, tj. úzkost, ustaranost a obavy. Kdo hromadí, dělá si boha z toho, co má; kdo žije v úzkosti, dělá si boha z toho, co nemá. Jeden ani druhý nejsou ještě v království synů, kteří volají: Abba!“ Nevědí, že Bůh je Otec a že se umí o své maličké postarat.

v. 31 *spíš.* Namáhavé úsilí něco mít a úzkost z toho, že člověk něco nemá, obírá člověka o život. V protikladu k tomu jen dar Království dává život.

hleďte. Království se nedá vyprodukovat – takové úsilí by bylo nemožné! – ani se nedá nahromadit. Můžeme ho jen hledat, protože už je mezi námi přítomné, ale takovým způsobem, který nepřitahuje pozornost (17,21). Slovo „hledat“ předpokládá jednak, že Království existuje, a pak, že je skryté; jinak by nebylo možné ho nalézt a bylo by zbytečné ho hledat.

jeho království. To Království je jeho, tj. „Otcovo“, a uskutečňuje se skrze náš synovský vztah k němu. Ten pak zakládá naše skutečné bratrství se všemi lidmi.

a to ostatní vám bude přidáno. „Bůh nám dal věčný život, a tento život je v jeho Synu. Kdo má syna, má život, kdo nemá Božího

Syna, život nemá“ (1 Jan 5,11n). Všechno ostatní, včetně biologického a psychického života, je ve službě života v Bohu.

Kdo se snaží ve všem žít jako Boží syn a bratr lidí, má určitě i všechno ostatní. Jestliže pěstoval rostlinu, ovoce mu spadne do klína!

My se dopouštíme omylu, když hledáme především nebo výlučně „to ostatní“, protože si myslíme, že všechno záleží na přítomném životě, který potom končí smrtí. Nevěříme v budoucí život. Rozlišení přítomného a budoucího života slouží k tomu, abychom se znovu s chutí pustili do práce, aniž se budeme od-cizovat jednomu či druhému. Základem takového odcizení se, které je společné spiritualistům a materialistům, je ztotožnění přítomného a budoucího života. To je hrozný klam, protože „co kdo zasel, to také sklídí“ (Gal 6,7), a „kdo rozsévá skoupě, skoupě bude také sklízet“ (2 Kor 9,6), a „kdo seje do svého těla, z těla sklídí záhubu. Kdo však seje do Ducha, z Ducha sklídí věčný život“ (Gal 6,8). Přítomnost a budoucnost se mají k sobě jako setba a sklizeň. Proto jsou pro sebe vzájemně důležité. Můžeme říct, že odcizenost naší doby je náboženská, ale v opačném smyslu než v minulém století: oddělili jsme od sebe Boha a naši budoucnost! Naše generace ráda odvozuje svůj původ z opic a nerada ho odvozuje od Boha. Člověk byl vykleštěn od toho, co ho dělá člověkem: absolutno, jeho počátek a cíl, který ho činí rozumným a svobodným. Tato neidentita ho činí svrchovaně nešťastným: vzala mu smysl života. Kdo neví, že existuje budoucí život, a myslí si, že toto je doba sklizně, je zklamán, a právem! Kdo v úzkosti pěstuje plody místo rostliny, je jako člověk, který povytahuje trávu, aby jí pomohl růst. „Bojte se Hospodina, jeho svatí! Těm, kdo se ho bojí, nic nechybí. Mocní strádají a hynou hladu, nich nechybí těm, kdo hledají Hospodina“ (Žl 34,10n).

v. 32 *Neboj se.* Navazuje se na téma, které bylo uvedeno na začátku této kapitoly. Strach je opakem víry (8,24n.50). Bázeň Boží, počátek moudrosti, znamená žít ve svém každodenním životě ve vědomí Božího otcovství. O vztahu víry a strachu nás velmi poučuje příběh Jochanana, syna Kareachova, o kterém vypráví Jer 42 – 43: kdo se nebojí Boha, tvoří si boha ze svého strachu.

malé stádce. Odkazuje na téma pastýře, který se stará o ovce (Žl 23; Ez 34; Jer 23,1-6). I když je učedníků „obrovské množství“ (v. 1), zůstanou stále stádem, které se vyznačuje svou malostí; jeho pastýř se totiž stal nejmenším ze všech (9,48b). Církev bude stále „malým“ stádcem a nikdy si nebude nárokovat stát se silnou. Z mnoha ovcí, které jsou pospolu, se nikdy nestane jeden vlk!

váš Otec rozhodl. Zde se zdůrazňuje Boží otcovství.

že vám dá království. Otec zná naši skutečnou potřebu: být tím, kým jsme, tj. jeho syny. To je Království, které nám Ježíš daroval.

v. 33 *Prodejte svůj majetek a rozdejte.* Lukáš si je vědom toho, že učedníci žijí v konkrétních dějinách, kde existuje majetek a peníze, bohatí a chudí. Jsou ve světě, i když nejsou ze světa (Jan 17,11-16). Řešení, které Lukáš předkládá, nežádá zavrhnout majetek, jako by byl zlý, nebo třeba jen zrušit peníze. Ale navrhuje, aby se užívaly opačným způsobem, než jak to diktuje strach ze smrti. Tak znovu začnou sloužit k tomu, k čemu je Bůh zamýšlel: nebudou dědickým majetkem, který bratry rozděluje, ale stanou se darem, který je spojuje mezi sebou

a s Otcem. V této ekonomii je stvoření tak dobré, jak bylo na počátku: všechn majetek se znovu stává užitečným prostředkem k dosažení cíle.

na almužnu. Lukáš v návaznosti na Starý zákon předkládá křesťanům almužnu jako řešení pro spravedlivý život v nespravedlivém světě (srov. 3,11; 5,11.28; 6,30; 7,5; 11,41; 14,13.33; celá 16. kapitola; 18,22; 19,8; Sk 2,44nn; 4,33nn; 5,1nn; 9,36; 10,2.4.31). Almužnu si může velmi snadno vyložit špatně člověk, který spravedlnost a lásku staví proti sobě, když lásku považuje za podporu nespravedlnosti. Almužna se hebrejsky řekne *cedáqáh*, což znamená doslova „spravedlnost“. Pro biblického člověka není spravedlivé, jestliže někdo něco vlastní a druhý žije v bídě, protože jsme bratři. Zaslíbená země není dědictví, které se po smrti otce rozkouskuje, ale dar živého Otce ke společnému sdílení. Kromě toho si je třeba uvědomit, že almužna má svůj pravý smysl jako spravedlnost jen ve střídmém hospodaření, ve kterém se pracuje a spotřebovává proto, aby se žilo, a nežije se pro práci a pro spotřebu. Je zde předpokládána společnost, která ví, proč žije, a umí rozlišovat prostředky a cíl! V tomto světle můžeme znovu pochopit a přehodnotit almužnu jako sabatický rok začleněný do každodenního života. Jestliže země patří Hospodinu, patří mu i to, co je na ní (Žl 24,1). Jako se země znovu rozděluje, tak také všichni společně sdílejí každý den její plody. Mezi bratry neexistují rovná práva a povinnosti: práva jsou úměrná tomu, co kdo nemá, a povinnosti tomu, co kdo má. Proto každý dává podle toho, kolik má, a dostává podle toho, kolik potřebuje (Sk 4,34n). Tak se uskutečňuje sen zaslíbené země, v které nikdo nemá nouzi (Sk 4,34 = Dt 15,4).

Biblická almužna je požadavek vyšší spravedlnosti, která je určována milosrdenstvím. To nastoluje rovnost, aniž předem stírá rozdíly kvalit a potřeb jednotlivých osob. Evangelium tu má co říct, co převyšuje čistě společensko-ekonomickou analýzu, a předkládá horizont odlišný od toho, který redukuje člověka na potřeby, které má. Požaduje novou morálku. Ta není nějaké náročnější moralizování, ale „evangelium“. Je to radostná zvěst o tom, že Bůh je v Ježíši Otcem. Naše činnost dostává nový základ; náš život už není neužitečné hromadění k uspokojování potřeb nebo úzkostné neuspokojení z potřeby hromadit.

Opatřte si měšce. Ježíš zapověděl učedníkům nosit měšce (10,4; 22,35). Nyní říká, jaký měšec nosit mají. Ten nezestárne ani v rozhodujícím okamžiku (srov. 22,36). Naopak, je to začátek nového světa. Do něho se ukládá jen to, co z něj člověk vytahuje, shromažďuje se do něj jen to, co se rozdá.

poklad v nebi, kterého neubývá (srov. 6,45; 18,22). Kdo shromažďuje pro sebe, ztratí život a nezbohatne před Bohem (vv. 20n). Kdo ale rozdává, ten bohatne před Bohem bohatstvím toho, kdo je bohatý na milosrdenství (Ef 2,4). Pravý poklad není to, co máš, ale co rozdáš; o ten nepřijdeš ani při smrti (v. 20). Protože ten, kdo dává chudému, půjčuje Bohu (Přís 19,17).

kam se k němu zloděj nedostane... Tento poklad není třeba ani hlídat, ani se o něj starat. Není předmětem úzkosti a starostlivosti, protože ti ho nikdo neukradne ani nezničí. Je tvůj a nikdy se neztenčí: je to tvá synovská podobnost Otcí.

v. 34 *kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.* Člověk se dopouští chyby, že nemá srdce tam, kde je jeho poklad.

Všechny tyto řeči v 12. kapitole jsou střídavě určeny učedníkům a zástupům. Platí ale pro každého člověka, který jako žák smrti je pozván k tomu, aby se stal učedníkem života.

3. Od textu k modlitbě

- Vstupuji do modlitby jako obvykle.
- Soustředím se tím, že si představuji Ježíše obklopeného zástupy, jak mluví k svým učedníkům.
- Prosím o to, co chci: nebýt ustaraný, protože vím, že Otec mě miluje tou láskou, jakou miluje Ježíše.
- Rozjímám o těchto Ježíšových slovech.

Nepřehlédni:

- nedělejte si starosti
- život/jídlo: tělo/šaty
- ptáci a lilie
- vy malověrní
- váš Otec ví
- hledejte jeho království
- rozdejte na almužnu
- poklad, kterého neubývá

4. Texty k prohloubení

Žl 23; 147; Dt 8,1-20; 28,1-68; Sk 2,42-48; 4,32-37; Jan 17,23c.

79. LIDÉ, KTEŘÍ ČEKAJÍ NA SVÉHO PÁNA

Lk 12,35-48

- 35 „Mějte bedra přepásaná a vaše lampy ať hoří,
36 abyste se podobali lidem, kteří čekají na svého pána,
až se vrátí ze svatby, aby mu hned otevřeli, když přijde
a zatluče.
- 37 Blahoslavení služebníci, které pán při svém příchodu
najde, jak bdí. Amen, pravím vám: Přepáše se, pozve
je ke stolu, bude chodit od jednoho k druhému
a obsluhovat je.
- 38 A když přijde po půlnoci nebo při rozednění a nalezne je
tak, jsou blahoslavení.
- 39 Uvažte tohle: Kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu
přijde zloděj, nenechal by ho prokopat se do domu.
40 I vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu,
kdy se nenadějete.“
- 41 Petr se ho zeptal: „Pane, říkáš toto podobenství jenom
nám, nebo všem?“
- 42 Pán řekl: „Kdo je tedy ten věrný a rozvážný správce,
kterého pán ustanoví nad svým služebnictvem, aby jim
dával včas přiděl jídla?
- 43 Blaze tomu služebníku, kterého pán při svém příchodu
najde, že to dělá!

- 44 Opravdu, říkám vám: Ustanoví ho nad celým svým majetkem.
- 45 Kdyby si však onen služebník pomyslí: »Můj pán hned tak nepřijde«, a začal tlouci čeledíny a děvečky, jíst, pít a opíjet se,
- 46 přijde pán toho služebníka v den, kdy to nečeká, a v hodinu, kterou netuší, ztrestá ho a odsoudí ho ke stejnému údělu s nevěřícími.
- 47 Služebník, který zná vůli svého pána, a přece nic podle jeho vůle nepřipraví a nezařídí, dostane mnoho ran.
- 48 Ten však, kdo ji nezná, a udělá to, co zasluhuje bití, dostane jich méně. Kdo mnoho dostal, od toho se mnoho očekává, a komu se mnoho svěřilo, od toho se bude víc žádat.“

1. Poselství v kontextu

Člověk se stává tím, na co čeká. Kdo očekává smrt, stává se jejím synem a působí smrt. Kdo čeká na Pána Ježíše, žije jeho životem Otcova Syna. Křesťanská existence je očekávání toho, který má znovu přijít: ženich! Učedník nemá svou vlast zde. Jeho vytoužený dům je jinde. Jako cizinec a poutník na této zemi (1 Petr 2,11) nemá tady dole pevné město, ale hledá město budoucí (Žid 13,14), kde bydlí ten, na něhož čeká (Flp 3,20).

Lukášova komunita si je vědoma toho, že Pán nepřijde tak brzy. Doba jeho příchodu je v noci, která je obrazem osobní smrti, anticipace noci kosmické.

Ale tato doba čekání není prázdná. Je to doba spásy, v které církev vydává celému světu svědectví o svém Pánu. Jeho spása

je nyní svěřena odpovědnosti věřících. Dějiny se stávají místem rozhodování a obrácení, bdělosti a věrnosti Slovu, které nás proměňuje k Synovu obrazu. Naše bdělost není pátrání ve tmě. Udržíme před světem zažehnuté Pánovo světlo tím, že pokračujeme mezi bratřími v jeho misii. Když kráčíme jako on, dáváme jeho druhému příchodu nohy.

V Lukášově evangeliu jsou tři eschatologické roviny. První je minulá: tento svět už skončil a Království už v Ježíši přišlo. Další je budoucí: tento svět skončí a Království přijde na konci světa, který je u každého anticipován jeho osobní smrtí. A poslední rovina je přítomná: tento svět končí a Království přichází, když věřící žije Eucharistií. Ta jako vrchol a původ veškerého křesťanského života uvádí do přítomnosti Ježíšovu minulost a budoucnost; zemřelý a vzkříšený Pán se stává naším pokrmem, aby nám umožnil žít velikonočním životem v očekávání jeho druhého příchodu. Touto optikou se dívá tento úryvek. V bohatství eucharisticko-velikonočních termínů volá všechny, zejména ty, kdo v komunitě zastávají nějaké služby, aby žili jako věrní a moudří správcové, ve svobodě od vši chtivosti a dbali služby bratřím.

2. Četba textu

v. 35 *bedra přepásaná*. To je běžný způsob odívání při práci, službě a na cestách, předepisuje se také pro velikonoční večeri (Ex 12,11). Pouť exodu se totiž uskutečňuje v každodenní práci a službě těch, kdo slavením eucharistie jsou připojeni k tajemství svého Pána, který se stal služebníkem všech (srov. Jan 13,4nn). To je ten pravý postoj při čekání na Pána. Nemáme

hledět do nebe, ale vydávat o něm na této zemi svědectví. Pánova misie se stává misí učedníka! To, co Ježíš „konal a učil“ (Sk 1,1), to se učedník učí a koná tím, že vyučuje druhé, aby i oni dělali totéž, dokud se všichni nestaneme Otcovými syny. Ježíš znovu přichází mezi své stejným způsobem, jak od nich odešel (srov. Sk 1,11).

vaše lampy ať hoří (srov. 8,16; 11,33.34.36). Život učedníka, zažehnutý světlem jeho Pána, osvětluje také druhé. Je zářivý, protože svědčí o Vzkříšeném. „Přepásaná bedra“ představují identitu učedníka, který slouží v pokoře jako jeho Pán; „hořící lampa“ je význam, který z toho plyne pro ostatní. To jsou dvě nepominutelná hlediska svědectví, v němž to, co je uvnitř, se projevuje navenek.

v. 36 *lidem, kteří čekají na svého pána*. Člověk je tím, na co čeká. Křesťan čeká na svého Pána, ženicha, který přichází, aby s ním tvořil jedno tělo. Nemůže pochopitelně přijít, pokud není očekáván.

až se vrátí ze svatby. Ježíšův pozemský život byl dobou svatby (5,34). Jeho smrt je konec svatebního veselí a začátek manželského spojení. Na kříži se Bůh stal jedním tělem s námi v naší smrti, abychom se s ním v jeho vzkříšení stali jedním duchem. To je spojení, které každodenně slavíme při eucharistii, která je naším přítomným životem a anticipací života budoucího.

přijde a zatluče. Další narážka na eucharistii (srov. Zj 3,20): Pán se zve na večeri do našeho domu. Jeho eschatologický příchod prožíváme každý den při eucharistické hostině.

aby mu hned otevřeli. Otevřít mu mohou ti, kdo na něj „čekají“ s „přepásanými bedry“ a s „hořícími lampami“. Ti mu hned otevřou, protože po něm touží.

v. 37 *Blahoslavení.* Blahoslavenství Království (6,20) je zde přislíbeno tomu, kdo žije velikonočním životem. Jeho pramenem je eucharistie (srov. 14,15), kde se Ježíšův minulý příběh stává naší přítomností a uchvacuje nás do naší budoucnosti.

Kdo nezná Pána, hledá blahoslavenství ve svém majetku. Učedník ví, že jeho životem je Pán, který se pro něj stává odpočinkem, pokrmem, nápojem a radostí.

jak bdí. Věřící v noci tohoto světa bdí. A svět zná mnoho nocí. Bdí, protože ví, že v této noci se stane něco velikého: Pán přechází. Je to jeho Pascha.

přepáše se. Pán se přepáše, aby obsluhoval ty, kdo jsou opásáni: slouží svým služebníkům. Sloužit znamená milovat. V eucharistii se slaví vzájemná láska Boha a člověka, která má ve službě Boha člověku svůj zdroj (srov. 22,27; Jan 13,4-15).

pozve je ke stolu (v řeč. doslova „uloží je u stolu“; pozn. překl.) (srov. 2,7.12.16; 13,29). Další eucharistický termín, který označuje odpočinek a stůl, společenství blaženého života, který nám Ježíš dává.

bude chodit od jednoho k druhému. Pán přechází, uděluje milost života těm svým služebníkům, jejichž domy jsou označeny be-ránkovou krví (Ex 13,23.13).

a obsluhovat je. Když Ježíš při poslední večeři ustanovil eucharistii, vyhlásil, co je smyslem celého jeho života: „Já jsem mezi vámi jako ten, kdo slouží“ (22,27).

Touto svou službou Pán koná soud nad všemi modlami: ruší naše falešné obrazy a zjevuje nám, kdo je Pán (Ex 12,12)!

v. 38 *po půlnoci nebo při rozednění* (v řeč. doslova „o druhé nebo třetí hlídce“; pozn. překl.). Neuvádí se tu první noční hlídka, v jejíž době se slaví eucharistie. Při této první hlídce člověk nabývá síly, aby mohl bdít celou noc. Ta noc je dlouhá jako náš život se svými těžkostmi. Eucharistie nás vybavuje k tomu, abychom byli schopni žít zářivý a velikonoční život, dokud nevyjde slunce.

v. 39 *v kterou hodinu.* Učedník tu „hodinu“ zná: je to ta přítomná! Skrze eucharistii může žít každou hodinu každého dne ve světle té „hodiny“ velikonoční v očekávání návratu svého Pana. Čas se naplnil, je těhotný věčností.

zloděj. Kdo žije svůj život v závislosti na tom, co má, žije v čekání na smrt jako na zloděje, který všechno ukradne (srov. v. 20). Kdo očekává Pána, ví, že příchod zloděje je ve skutečnosti vytouženým setkáním. Tehdy otevře tomu, který tluče na dveře, aby vešel do společenství s ním.

v. 40 *buďte připraveni.* Člověk není připraven, ale stává se připraveným (srov. 6,36): celý život je přípravou na to setkání.

v hodinu, kdy se nenadějete. Okamžik konce je nám neznámý. Víme ale, co je znamením toho setkání se „Synem člověka“, který přichází, a víme, že celý život je putováním k němu.

v. 41 *jenom nám, nebo všem?* 12. kapitola je „především“ pro učedníky. Ale platí také pro ty obrovské zástupy (v. 1). Pro každého platí jiným způsobem, podle jeho odpovědnosti (vv. 42-46) a poznání, které o Pánu má (vv. 47-48).

v. 42 *Pán řekl.* Je to Pán, kdo tu mluví!

správce. Člověk není „majitel“ (vv. 16-21). Je správce, který se stará o majetek, který mu nepatří. Všechno, co je a co má, není jeho. Je to Boží dar a tím musí zůstat, aby byl tím, čím je.

věrný/rozvážný. Věrný je ten správce, který jedná podle Pánovy vůle; rozvážný je ten, kdo ji chápe. Příkladem je „nepoctivý“ správce, kterému se otevrou oči a on řekne: „Už vím, co udělám“, a Pán ho pochválí, že je prozíravý (16,4.8; viz ale opak v 12,20!).

ustanoví nad svým služebnictvem. Tato řeč je určena především těm, kdo mají v komunitě odpovědnost za to, aby nedošel chleba. Takový člověk musí vědět, že je služebníkem, a ne pánem, ať už chleba, nebo Slova, ať bratří, nebo jejich víry (srov. 1 Kor 1,24).

dával. Je odpovědný za to, aby „dával“ to, co bylo dáno jemu, jako chleba při zázračném nasycení (9,16), jako Ježíšovo tělo při poslední večeři (22,19).

včas. To je okamžik, v kterém nesmí chybět jídlo, jež udržuje lidi během noci v bdělosti. Den se schyluje, nadchází noc a potřeba chleba se zvětšuje (9,12; 24,29; srov. 11,5-8). To je eucharistie, Synův život.

příděl jídla. Ta odpovědná osoba je jako Josef, obraz Krista: postará se o příděl obilí pro své bratry, kteří ho prodali za otroka, aby jim nechybělo jídlo (Gn 47,12.14). To je eucharistie, Synův život.

v. 43 *Blaze* atd. Údělem věrného a rozvážného správce, který nashromáždil poklad před Bohem (vv. 21b.33n; 16,9nn), je, že dostane darem všechno, co je Bůh svou přirozeností. Milosrdenství ho učinilo Božím synem a on vstupuje do radosti svého Pána (Mt 25,21.23), kde má účast na lásce Otce a Syna (srov. 10,21n). To je život věčný (10,25.28), který nezávisí na tom, co člověk má (v. 15), ale na tom, co rozdává (v. 33). A tak ten, kdo svůj život ztratí pro Pána, zachrání si ho (9,24).

v. 45 *hned tak nepřijde.* Lukášova církev ví, že Pán se tak brzy nevrátí. Ale jeho opoždění nesmí být důvodem k ochladnutí věrnosti a bdělosti. „Ne že by Pán otálel splnit to, co slíbil, jak ho někteří lidé obviňují z otálení, ale je k vám shovívavý, protože nechce, aby někdo zahynul, naopak chce, aby se všichni dali na pokání“ (2 Petr 3,9). My se nechováme jako „bezbožníci, kteří zaměňují milost našeho Boha za prostopášnost“ (Jud 4).

tlouci/jíst/pít/opíjet se. Jídlo a pití pošetilého vlastníka (v. 19) není „požívání“, ale opíjení se; jemu není vlastní „odpočínutí“ v zaslíbené zemi, ale deptání a zotročování bratří.

v. 46 *den/hodina.* Ty zůstávají neznámé. A přece jsou tajemstvím každého dne a každé jeho hodiny.

ztrestá ho (v řeč. doslova „rozpůlí ho, rozsekne vedví“; pozn. překl.). To je následek porušení smlouvy: „Mužům, kteří

přestoupili mou smlouvu, kteří nedodrželi slova smlouvy, uzavřené přede mnou, udělám jako býčkoví, kterého roztali na dva díly a mezi nimi prošli“ (Jer 34,18; srov. Gn 15,10). Pánův příchod bude soudem, který ukáže skutečnost. Život člověka, který nečeká na Ženicha, je už roztrhaný a jeho srdce je rozdělené (srov. 1 Kor 7,34). Člověk byl stvořen k tomu, aby byl jedno tělo s Bohem. Kdo ho nemiluje, zůstane bez ženicha, odseknut od své polovičky.

vv. 47.48a *Služebník, který zná vůli* atd. Každý má odpovědnost úměrnou tomu, jak zná Boží vůli.

v. 48b *Kdo mnoho dostal*. Všichni jsme dostali veliký dar. Bude od nás tedy mnoho žádáno. Přesně tolik, kolik nám bylo dáno, a navíc plody z dobrého investování (srov. 19,11nn). Tento dar je plodný jako láska. Jestliže zůstane neplodný, nebyl přijat jako dar lásky.

Věřící je vyzván, aby svou odpovědnost před Bohem bral vážně: má o něm vydávat svědectví jako Ježíš a spolu s ním před celým světem. Tak se stává tím, kým je, synem Nejvyššího (6,35), a ujímá se vlastnictví veškerého majetku svého Pána (v. 44).

3. Od textu k modlitbě

- a. Vstupuji do modlitby jako obvykle.
- b. Soustředím se tím, že si představuji Ježíše obklopeného zástupem, jak mluví k učedníkům.
- c. Prosím o to, co chci: být člověkem, který čeká na svého Pána.
- d. Rozjímám o těchto Pánových slovech.

Nepřehlédni:

- přepásaná bedra
- hořící lampy
- lidé, kteří čekají
- ženich přichází a tluče/přepáše se/přechází od jednoho k druhému/obsluhuje
- Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadějete
- blahoslavený věrný správce
- Pán otálí
- nevěrný služebník bude potrestán (rozseknut vedví), sedřen z kůže
- komu se mnoho svěřilo, od toho se bude víc žádat

4. Texty k prohloubení

Mt 25,1-12.14-30.31-46; Jan 13,1-17; Lk 22,27; 1 Jan 4,7-21.

80. JAK TO, ŽE NEDOVEDETE POSODIT TUTO DOBU?

Lk 12,49-59

- 49 „Oheň jsem přišel vrhnout na zem, a jak si přeji, aby už
vzplanul!
- 50 V křest mám být ponořen, a jak je mi úzko, než bude
vykonán!
- 51 Myslíte, že jsem přišel dát mír na zemi? Ne, říkám vám,
ale rozdělení.
- 52 Od nynějška totiž bude rozděleno pět lidí v jednom
domě: tři proti dvěma a dva proti třem.
- 53 Budou rozděleni otec proti synovi a syn proti otci,
matka proti dceři a dcera proti matce, tchyně proti snaze
a snacha proti tchyni.“
- 54 Řekl pak také zástupům: „Když vidíte, že na západě
vystupuje mrak, hned říkáte: »Přijde déšť« a bývá tomu
tak.
- 55 Když však vane vítr z jihu, říkáte: »Bude horko« a bývá.
- 56 Pokrytci! Úkazy na zemi i na obloze umíte posoudit; jak
to, že nedovedete posoudit tuto dobu?
- 57 Proč sami od sebe nerozeznáte, co je správné?
- 58 Když jdeš se svým protivníkem na úřad, udělej všechno,
aby ses ještě cestou s ním vyrovnal. Jinak tě povleče

k soudci, soudce tě odevzdá biřici a biřic tě uvrhne do vězení.

59 Říkám ti: Nevyjdeš odtamtud, dokud nezaplatíš do posledního halíře!“

1. Poselství v kontextu

Učedník žije ve světle Božího soudu, který je protilátkou na všechno pokrytectví (srov. vv. 1-9). Soud se zjevuje ve velikonočním tajemství Ježíše, který nás křtí ohněm Ducha, poté co on sám prošel vodou smrti (vv. 49-50). To je jeho eschatologický příchod, uskutečněný už na kříži, který soudí svět, aby ho zachránil (vv. 51-53). V eucharistii ho klademe do středu našeho života. Tam čerpáme sílu, abychom dokázali rozlišit přítomné zlo (vv. 54-57) – meziosobní (vv. 58-59), ve společnosti (13,1-3) a v přírodě (13,4-5) –, jako výzvu ke změně životního kritéria, k obrácení od farizejského kvasu ke kvasu Království. Celá 12. kapitola pojednává o tom, co znamená mít „nyní“ víru v toho, který zemřel, vstal z mrtvých a dal nám svého Ducha. Lukáš nahlíží na víru jako na dějiny: je to vzpomínka na minulé události a plán pro budoucnost, který se uskutečňuje v přítomnosti. Ten, který má přijít, přichází nyní skrze svědectví toho, kdo kráčí po jeho někdejší cestě.

Tento úryvek se vyznačuje naléhavostí: Ježíš musí projít vodou a ohněm, aby naplnil Otcovu lásku; a učedník se musí pro něj rozhodnout.

Proto je nutné rozeznat přítomnou dobu jako okamžik vhodný pro obrácení. To je to pravé rozlišování, na jehož základě se lidé dělí na dvě kategorie: na jedné straně takzvaní spravedliví,

ateisté nebo lidé náboženští, kteří nepotřebují spásu a neobrátl se; na druhé straně ubozí hříšníci, kteří vědí, že nic nedokážou a obrátí se k Božímu daru. Jen tak skončí domyšlivost nebo beznaděj a přijde spása.

2. Četba textu

v. 49 *Oheň jsem přišel vrhnout...* Je to oheň posledního soudu (3,9) nebo svatodušní oheň (Sk 2,3), křest v Duchu Svatém a v ohni (3,16)? Ve skutečnosti definitivní Boží soud nad světem je dar Božího Ducha. Vyznačuje začátek poslední doby, ve které jsou lidé voláni k obrácení a k novému životu ve křtu (Sk 2,17.38-40). Tento oheň, který do nebe vystoupivší Ježíš sesílá na zemi, se podstatně liší od ohně, který Jakub a Jan svolávali na Samaritány (9,54). Je to konečný plod jejich misie, definitivní naplnění Božího plánu. Proto Petr o Letnicích říká, že jsme v poslední době (Sk 2,17). V eucharistii učedník přijímá Ducha. On je oheň, který ani vody podsvětí nemohou uhasit (Pís 8,6n): je to Boží láska k člověku, která prýští přímo ze Synovy smrti.

a jak si přeji, aby už vzplanul! Dáváme přednost této verzi, která bere v úvahu aramejskou předlohu. Jiná, správnější podle řeckého textu, zní: „a co chci, jestliže už vzplanul?“ Ukazuje Ježíšovu touhu: „toužebně jsem si přál jíst s vámi tohoto velikonočního beránka, dříve než budu trpět“ (22,15). Ano, jeho láska k nám je oheň, který chce nutně zapálit ty, které miluje: neexistuje láska, která by netoužila po tom, aby byla opětována.

v. 50 *V křest mám být ponořen.* To je jeho smrt, jediná nutnost pro Boha, který miluje člověka, a nemůže nenést zlo toho, koho miluje. To je smysl celého Písma (24,26n.44-46).

jak je mi úzko. Ježíš přišel přinést oheň, který musí projít vodou. To, co chce, ho nutí projít tím, co nechce. Vzkříšení přijde až po smrti. On sám je rozdělen mezi touhou a úzkostí, až potí krev (22,40-44). Je to boj, v kterém láska vítězí nad krajní zkouškou.

Teď rozumíme, proč nám Ježíš v celé této kapitole říkal, abychom se nebáli a nedělali si starosti: on sám, Syn, přišel, aby nás z Otcova pověření navštívil ve všech našich úzkostech, abychom od nich byli osvobozeni.

v. 51 *mír.* Mesiáš přišel, aby přinesl mezi lidi pokoj (srov. 2,14) a jednotu.

rozdělení. Ale pokoj přichází skrze rozdělení. To není levné zboží, stojí mnoho; jeho cenou je život (1 Kor 6,20; 7,23; Řím 3,24). Ale tvoří všechno nové (2 Kor 5,17; Zj 21,5). Toto rozdělení je rozhodnutí, které vyplývá jako požadavek z Pánova následování.

vv. 52-53 *budou rozdělení otec proti synovi* atd. To je popis neštěstí na konci časů (Mich 7,6), které předchází smíření mesiášské doby (1,17; Mal 3,23n). Je to poslední předlukášovská tma.

Eucharistie, která nás připojuje k Ježíšovu tajemství, od nás vyžaduje nový velikonoční život s roztržkami a sváry. To je cena za svobodu a nový život.

vv. 54-55 *Když vidíte, že na západě vystupuje mrak* atd. Znovu se vrací k obrazům oheň/voda s variacemi déšť/horko, mrak/

vítr. Z „tváře“ země a nebe dokážeme rozpoznat, co se stane. Umíme velmi dobře rozlišovat ve věcech hmotných, ale ne v duchovních. Živočišný člověk nechápe to, co je z Božího Ducha (1 Kor 2,14).

v. 56: *Pokrytci.* Toto slovo otvírá a uzavírá celou tuto kapitolu (srov. v. 1). Náš soud není soud Boží. Známe dobře to, co prospívá živočišnému životu, ale ne to, co je nutné pro život nevyčerpatelný. Známe dobře „tvář“ nebe a země, ale ne tvář našeho Pána. Jsme velice vzdělaní v tom, co přináší smrt, ale nesmírně pošetilí v tom, co dává život: máme farizejský kvas, a ne kvas Království (v. 1; 13,20).

tuto dobu. Je to doba Ježíšova života, kterou žijeme v eucharistii. Jeho příchod a naše setkání s ním je *kairos*, rozhodující okamžik pro naše obrácení. Ano, eucharistie nás činí současníky velikého tajemství a dává nám světlo pro rozlišování a sílu k životu v naší přítomné době.

v. 57 *Proč sami od sebe nerozeznáte, co je správné?* Eucharistie dává a vyžaduje správný soud. Kritérium pro volbu a schopnost ji uskutečnit je v Pánově smrti a vzkříšení.

v. 58 *Když jdeš se svým protivníkem* atd. Náš život je putování plné protivenství: nepřítel, peklo a druhý člověk! V síle eucharistie je nám přítomná doba dána k tomu, abychom se s ním dohodli jako s bratrem, a tak se stali milosrdnými, jako je Otec (6,36). Jinak nás naše nepřátelství vůči bratru odsoudí jako nepřátele Otce. Dobré rozlišování je takové, které vidí v osobním nepřátelství výzvu k obrácení od svého zla k milosrdenství.

v. 59 *dokud nezaplatíš do posledního halíře.* Kdo nespravoval přítomný život s dobrým rozlišováním a rozhodováním, prodal ho svému nepříteli, aniž to upozoroval. Stal se dlužníkem smrti, která ho po celý život drží v otroctví.

3. Od textu k modlitbě

- Vstupuji do modlitby jako obvykle.
- Soustředím se tím, že si představuji Ježíše obklopeného zástupem, jak mluví ke svým učedníkům.
- Prosím o to, co chci: ve světle eucharistie rozlišovat smysl přítomného okamžiku jako příležitosti k vítězství nad zlem.
- Rozjímám o těchto Ježíšových slovech.

Nepřehlédni:

- oheň/křest
- touha/úzkost
- mír/rozdělení
- posoudit tuto dobu
- vyrovnej se se svým protivníkem

4. Texty k prohloubení

Žl 14; Mal 3; Sk 2,1-12; Mt 5,25-26.

81. KDYŽ SE NEOBRÁTÍTE, VŠICHNI PŘÁVĚ TAK ZAHYNETE!

Lk 13,1-5

- 1 V té době přišli k němu se zprávou o Galilejcích, jejichž krev smísil Pilát s krví jejich obětních zvířat.
- 2 Řekl jim na to: „Myslíte, že ti Galilejci, když to museli vytrpět, byli větší hříšníci než ostatní Galilejci?
- 3 Ne, říkám vám; když se však neobráátíte, všichni podobně zahynete.
- 4 Anebo oněch osmnáct, na které padla věž v Siloe a usmrtila je: myslíte, že byli větší viníci než ostatní obyvatelé Jeruzaléma?
- 5 Ne, říkám vám; když se však neobráátíte, všichni právě tak zahynete.“

1. Poselství v kontextu

Začátek a konec 13. kapitoly mají společné téma „smrt“. Ta by měla postihnout všechny lidi, kteří zhřešili (vv. 1-5), ale zasáhne Ježíše (vv. 31-35). Také vv. 10-17 a 22-30 se na sebe vzájemně odvolávají: mluví o spáse, která třebaže je darem, je pro člověka současně předmětem usilovné práce. Uprostřed jsou podobnosti o hořčičném zrnku a o kvasu (vv. 18-21). Tato kapitola

má tedy cibulovitou strukturu, v jejímž středu jsou podobenství o Království. Ona nám pomáhají číst naše dějiny ve světle Ježíšova příběhu. Rozvíjí se tu tedy předchozí úryvek, který nás vyzývá k poznání znamení času, abychom se obrátili.

Tento úryvek nám předkládá dvě aktuální zprávy: jedno zabití a jednu nešťastnou událost s mnoha oběti. V prvním případě je ve hře lidská svoboda a špatnost, ve druhém osudovost a násilí ve stvořeném světě. Obojí má společný horizont: horizont smrti, který člověk stále zažívá jako nepatřičné násilí na sobě.

Tyto dvě události příkladně představují to, co většinou otrásá vírou věřícího člověka: proč Bůh připouští zvlí a násilí, pohromy a zemětřesení? Zdá se, že dějiny s jejich nespravedlnostmi a přírodu s její nesmyslností ovládá spíš ten zlý (srov. 4,6!) nebo nějaká náhoda. V první epizodě bychom očekávali, že Ježíš bude soudcem mezi zlými a dobrými. V druhém případě je v pozadí skrytá námitka: jakou důvěru může mít člověk v Otce, jestliže nevinní musejí trpět? Ježíš si je bere za příklady nesnadného rozlišování, aby dal věřícímu klíč ke čtení dějinných a přírodních událostí (srov. Žl 136). Zlo, ať už je v člověku, nebo ve věcech, je tajemně spojené s hříchem; ale nevymyká se Bohu z rukou, v jehož ruce jsou zemské propasti (Žl 95,4) a který shromažďuje do měchu mořské vody (Žl 33,7). Je pravda, že všichni jsme zhřešili (Řím 3,23); ale teď už je naše zlo místem spásy: „kde se rozmnožil hřích, tam se v míře ještě daleko štědrější ukázala milost“ (Řím 5,20).

Všechny události je tedy třeba číst – na hlubší rovině – z hlediska záhuby a spásy: odhalují nám záhubu, z které nás zachraňuje obrácení se k Pánu. Je třeba vyloučit manichejské a zjednodušené čtení, které by rozdělovalo lidi na dobré a zlé.

A místo toho se nám nabízí, abychom viděli zlo v sobě, a tak se mohli obrátit. Je třeba jít ke kořenům a rozpoznat, jaký kvas hýbe naším životem: je to kvas protivníka, který nás ovládá strachem z potřeby a nutí nás mít pořád víc, nebo kvas Království, který nás osvobozuje v synovské důvěře a vede nás k daru?

Zlo, ta stálá přísada naší existence, není „nějaký“ problém, ale ten „jediný“ problém, který nelze racionálně objasnit. Snaha se mu bránit je motorem lidských dějin. Ona je výzvou víře: buď ji může přivést k zhroucení, nebo ji posílí, popře ji, nebo zkvalitní.

Poznat „znamení času“ znamená vidět v neštěstí Pána, který nás přichází zachránit tím, že nás volá k obrácení. Tím se nevyklučuje pravda jiných dílčích interpretací. Ty jsou ale méně důležité, protože jsou mimo vlastní fenomén. Důležité je, abychom je chápali ve světle cíle. Řešení zla není v jeho přesnější analýze, ale ve změně kvasu: změnit smysl života tím, že se člověk obrátí k Pánu.

Závěrem: špatné rozlišování v oblasti negativních jevů v dějinách a přírodě rozděljuje lidi ve jménu spravedlnosti na dobré a špatné nebo považuje zlo za nevyhnutelné a osudové. Dobré rozlišování otvírá oči a vede ke změně života. Kromě toho si všimněme omylu, který je dnes rozšířen víc než kdy jindy, kdy lidé věří, že utrpení je samo o sobě zlem. Když mluvíme o zlu, myslíme na chudé, kteří umírají hladem, na děti, které jsou obětmi násilí, na systematicky zabíjené nevinné. Zlo je ve skutečnosti něco jiného: to, co člověka nutí, že nechává druhé hladovět, působí jim násilí a zabíjí.

2. Četba textu

v. 1 *přišli k němu se zprávou o Galilejcích, jejichž krev smísil* atd. Jedná se o zélóty, nacionalisty stavějící se proti Římanům, které se Pilát odvážil zmasakrovat v chrámě, čímž toto násilí dostalo náter svatokrádeže. Co řekne Ježíš vzhledem k jejich touze po svobodě, kterou sdílí celý národ a kterou cizinci tak brutálně zlomili? Což on není mesiáš, ten, který odstraní nespravedlnost a dá svému lidu svobodu? Ježíš musel vzhledem k svému mesiášství konat pečlivé rozlišování, které trvalo po celý jeho život, od pokušení na poušti po pokušení na kříži (srov. také otázka daně: 20,20nn). On se tomu problému nevyhýbá. Je pravda, že bude zabit současně Pilátem i svými odpůrci. Opačné mocnosti se spojí proti němu, protože odmítl kvas, který obojí živil. I on je Galilejec a mocní prolíjí jeho krev, která padne za oběť jejich nespravedlnosti. U Lukáše umírá Ježíš jako mesiáš, popravený spravedlivý (23,41.47)! On se nespokojil se záplatováním starého systému; postavil základy Království na novém vztahu s Otcem a bratřími.

Tato událost z denních zpráv je příkladem všeho zla v dějinách, které naléhá na věřícího. On žije v tomto zlém světě se všemi ostatními. Nevidí ho zvenku; ale ani jím není jednoduše stržen. Je uvnitř, účastný, ale s palčivou odpovědností od svého Pána. Proto je vyzýván, aby rozpoznával, jaký kvas hýbe jeho činností: strach ze smrti, který dělá z člověka sobce, nebo poznání Otce, které ho učí milovat bratry?

Skutečným problémem dějin není, že se u moci zla střídají různí lidé, ale alternativa k ní. Nestací vyměnit protagonisty: je třeba změnit hru. Jinak se sice změní herci, ale hraje se pořád a výlučně stejný tragický scénář.

Křesťan netouží po ovládnutí. Proto nekonkuruje ostatním lidem, státu, ani „světu“. Proto nemá k mocenskému vládnutí mnoho co říct. On ale v plné odpovědnosti předkládá nový způsob života: službu, která umožňuje žít v bratrství, po kterém všichni touží. Křesťan svým svědectvím a hlásáním nabízí spásu, která se uskutečňuje ve svobodě od světských kritérií vlády. Z tohoto pohledu lze pochopit význam „politiky“, o které mluvil „pacifista“ Ježíš na úpatí hory. V boji proti zlu je třeba rozhodně nastoupit cestu uvědomování lidí a užívání nástrojů pokoje.

Proto je důležité rozlišovat mezi farizejským kvasem (12,1) a kvasem Království (v. 21). Kritérium pro rozlišení obou kvasů odpovídá tomu, co Ignác nazývá dvěma prapory: na jedné straně je to majetek, moc a pýcha; na druhé straně chudoba, poníženost a pokora. První je prapor pána smrti, který člověka uzavírá do sobectví; druhý prapor patří Pánu života, který člověka otvírá lásce.

Dva kvasy soupeří v srdci člověka: jejich boj je v nitru každého. To nám brání vynášet paušální soudy a dělit lidi na dobré a špatné a umožňuje nám rozlišovat dobro a zlo v nás samých.

v. 2 *Myslíte, že ti Galilejci... byli větší hříšníci?* Ti zpravodajové očekávají, že Ježíš bude hájit Galilejce, a tím odsoudí Piláta jako hříšníka, nespravedlivce a rouhače. O tom přece není pochyb, protože kdo ubližuje, páchá zlo a hřeší. Ale Ježíš nepřišel nikoho odsoudit, ale všechny zachránit. Proto nás chce dovést k vyššímu hledisku a přesouvá pozornost od Piláta na jeho oběti, které jsou především obětmi stejného hříchu. Oni se totiž pokusili hrát stejnou hru. Byli slabší a mají na své straně jedinou pravdu, a to že prohráli! Dobra se totiž dosahuje dobrými prostředky. Cíl neospravedlňuje prostředky. Ježíš ve svých pokušeních

a během celého života odmítal užívat pro Království nepřítelovy prostředky: bohatství, moc a pýchu.

Ježíš odhaluje zlo, které je v srdci každého člověka, ale bez manicheizmu a démonizování. Kdo poznává zlo v druhém a identifikuje ho s ním, ten ho nechává růst v sobě a potvrzuje ho v druhém.

Ježíš ale soudí zlo a člověka ospravedlňuje: zachrání ho, ale zlo úplně rozdrťí.

když to museli vytrpět. Existuje tajemné spojení mezi utrpením a zlem, které člověk páchá. Ale ne v soustavě vina-odpykání, jak si to myslí Jobovi přátelé. Naopak! Skutečnost nás přesvědčuje o stavu věcí, pro který nám pořád chybí dostatečné vysvětlení: důsledky zla nepostihují toho, kdo ho páchá, ale toho, kdo jím trpí; spravedlivý snáší nespravedlnost jen proto, že se jí nedopouští!

Ti, kteří tu s Ježíšem hovoří, spolu s Galilejci, kteří v Jeruzaléme trpí, a se všemi lidmi, ocitajícími se ve stejných podmínkách, jsou Lukášem pozváni, aby se ztotožnili s tím zločincem, který vedle sebe vidí ukřižovaného Galilejského. On je Mesiáš, který trpí za zlo světa, spravedlivý nespravedlivě popravený, oběť zla druhých lidí, který otvírá všem nespravedlivým zahradu spravedlivého (srov. 23,40-43).

v. 3 *když se však neobráťte.* Hřích, který je na Pilátovi zjevný a je odhalen i v jeho obětech, se nyní přenáší také na posluchače. Zlo viděné na tváři druhého nastavuje zrcadlo tváři naší a volá nás k obrácení. Rozlišování nám umožní poznat naši hlubokou spoluvinu na něm a vede nás ke změně kritéria naší činnosti.

zahynete. Naše obrácení nebo neobrácení je otázkou života a smrti. Vyzývá k němu celé prorocké kázání. Prorocké varování není hrozba: je to smutné prohlášení a upozornění, které odhaluje skrytý jed. Záhuba není nějaký trest uložený zvnějšku: je to ovoce neposlušnosti, způsobené zlem, které pácháme. Ona ale není nevyhnutelná: lze se jí vyhnout obrácením. Prorocké „hrozby“ nemají příchuť osudu a neplní se mechanicky; jsou vždycky podmíněné a počítají s lidskou svobodou. Coby znamení milosrdenství Boha, který chce člověka zachránit (srov. Jon 3,10), dosahují svého skutečného účinku tehdy, když se nenaplní!

v. 4 *padla věž*. To je dramatická přírodní událost bez zjevné lidské odpovědnosti, jako u zemětřesení, hladomorů atd. Tyto nahodilé a nevyhnutelné skutečnosti uvádějí v pochybnost víru v Boží otcovství a v jeho prozřetelnost. Je to nevyznaná a hluboká pochybnost každého věřícího. Ježíš ji bere vážně a klade předem otázku, která naléhá na srdce lidí, kteří s ním hovoří. V Gn 1 je napsáno, že člověk je „velmi dobrý“ a také že všechno je pro něj učiněno jako „dobré“. Ale skutečnost nás vede k zjištění, že člověk je hodně zlý a také příroda pro něj není vůbec dobrá. Je spíš macechou než matkou.

myslíte, že byli větší viníci. Člověk si instinktivně vykládá přírodní pohromy jako trest. Ježíš nezpochybňuje, že jsme všichni hříšníci. Ale ty události nelze chápat jako potrestání, ale jako naléhavé volání k obrácení. Připomínají nám totiž naše omezení a naši původní křehkost, která se po pádu do hříchu stala tragickou. Jako hřích zkazil člověka, tak také podrobil nesmyslnosti přírodu, která v něm měla svůj cíl. Rozbila se harmonie mezi člověkem a světem a každá nesmyslná událost nás znovu vyzývá, abychom

v obrácení hledali smysl života, který hřích vystavil marnosti (srov. Řím 8,20).

v. 5 *když se však neobrátíte.* Přítomná doba je příležitostí, jedinou příležitostí, kdy se můžeme a musíme obrátit od farižského kvasu ke kvasu Království. Rozlišovat znamená přítomné doby znamená číst každou událost a skutečnost jako výzvu k přejítí od pokrytectví k synovství, od království strachu ke království svobody. Tímto způsobem zlo ztrácí ráz nutnosti a vrací se pod vládu svobody člověka, který se obrací k Bohu, a pod vládu milosrdenství Boha, který se nemůže neobrátit k člověku.

3. Od textu k modlitbě

- a. Vstupuji do modlitby jako obvykle.
- b. Soustředím se tím, že si představuji lidi, kteří předstoupili před Ježíše s žádostí, aby jim řekl svůj názor na ty hrozné události, o kterých se povídalo.
- c. Prosím o to, co chci: chápat zlo jako výzvu ke změně života tím, že ho nezaložím na strachu ze smrti, ale na milosrdenství.
- d. Uvažuji o těch dvou aktuálních událostech, které jsou příkladem zla spáchaného člověkem a způsobeného přírodou, a rozjímám o Ježíšově odpovědi.

4. Texty k prohloubení

Žl 33; 95; 136; Lk 6,27-38.

82. NECH HO TU JEŠTĚ TENTO ROK!

Lk 13,6-9

- 6 Vypravoval pak toto podobenství: „Jeden člověk měl na své vinici zasazený fíkovník a přišel na něm hledat ovoce, ale nic nenašel.
- 7 Proto řekl vinaři: »Hle, už tři léta přicházím hledat ovoce na tomto fíkovníku, a nic nenacházím. Poraz ho! Proč má zabírat půdu?«
- 8 On mu však odpověděl: »Pane, nech ho tu ještě tento rok. Okopám ho a pohnojím,
- 9 snad příště ovoce ponese. Jestliže ne, dáš ho pak porazit.«

1. Poselství v kontextu

Kapitoly 12 – 13 jsou teologie dějin, která nám zjevuje, jak Bůh vidí lidský prostor a čas: věci jsou Otcovým darem pro bratry (12. kapitola) a čas je příležitostí k obrácení (13. kapitola).

S příchodem Mesiáše došly dějiny k svému cíli a čas by se měl zastavit. Jak to tedy, že ještě běží dál? Právě touto otázkou se tu evangelium zabývá.

Toto podobenství je průhledné. Otec a Syn pečují o člověka a nepřejí si nic jiného, než aby jim na jejich lásku odpověděl. On dává svou odpověď tím, že realizuje sebe sama, jako když fíkovník plodí fíky. Ale jako je fíkovník neplodný, tak se člověk nerozhoduje k tomu, aby přinášel ovoce obrácení (3,8). S Ježíšovým příchodem by doba čekání sama o sobě skončila a nastal by soud. Ale Bůh člověku poskytuje „ještě jeden rok“ a zahrne ho svou poslední a velkorysou péčí, aby nesl ovoce a nemusel být poražen. Boha netěší zkáza, ale obrácení (Ez 18,23-32; 33,11). To je jediný teologický důvod, proč strom nebyl ještě poražen, i když sekera je už přiložena ke kořeni (3,9).

Toto je poslední odpověď na Křtitelův dotaz zasláný Ježíši (srov. 7,19nn): je-li Ježíš Mesiáš, jak to, že zlo neskončilo a čas nespočinul ve věčnosti?

Ježíš odpovídá tím, že odhaluje tajemný rozhovor mezi Boží spravedlností – „poraz ho“ – a milosrdenstvím: „nech ho / odpuť mu ještě pro tento rok.“

To je drama Otce a Syna v jejich vzájemné lásce, která obklopuje svět. Čas ještě plyne, aby byla ještě všem dána možnost setkat se s Boží něžností! On přece „chce, aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy“ (1 Tim 2,4). Tři roky Ježíšova veřejného působení jsou Boží příchod k soudu; ale on místo aby soudil, nabízí odpuštění. Všechny další roky jsou „ještě jeden rok“, který se prodlužuje, aby skrze hlásání bylo totéž nabídnuto příštím pokolením.

To je ten hluboký smysl dějin: ony jsou ten „rok“ Boží trpělivosti a milosrdenství, rozšíření spásy a oddálení soudu ještě vždy o jeden rok, od tehdy do dneška a až do konce. Proto je třeba hlásat evangelium, aby se všem skrze Ježíše otevřela Otcova láska. Ten, který řekl, že přijde znovu, „neotálí splnit to, co slíbil,

jak ho někteří lidé obviňují z otálení, ale je k nám shovívavý, protože nechce, aby někdo zahynul, naopak chce, aby se všichni dali na pokání“ (2 Petr 3,9). Dokud trvá toto dnes (Žid 3,13), je naléhavé se obrátit, abychom nebyli jako „bezbožníci, kteří zaměňují milost našeho Boha za prostopášnost“ (Jud 4). Nesmíme brát na lehkou váhu bohatství jeho dobroty, jeho tolerance a trpělivosti, a ignorovat, že Boží dobrotivost nás má k tomu, abychom se obrátili (Řím 2,4).

Toto podobenství nahrazuje vyprávění o fíkovníku, který uschl, protože nenesl ovoce (Mk 11,12-14.20-25). Jeho význam je v podstatě stejný. S tím rozdílem, že tam nebyl fíkovník poražen! Chce se tedy zdůraznit, že dějiny jsou odloženým soudem a prodloužením Božího úsilí ve volání všech k obrácení.

Bůh ten fíkovník, tj. člověka, neporazí! Respektuje ho, protože ho miluje. Hojně ho ze všech stran obklopí svými díly, aby člověk mohl na jeho lásku odpovédět.

Čas pokračuje, protože Boží milosrdenství je věčné! Tak o tom zpívá refrén žalmu 136, který uvádí skutečný důvod všech věcí a všech událostí.

2. Četba textu

v. 6 *Jeden.* To je Otec.

měl na své vinici zasazený fíkovník. Fíkovník je domácí strom zaslíbené země. Kvůli jeho sladkým plodům, kterými začíná a končí ovocná sezóna, aniž ho kdo vidí v květu, je v rabínské literatuře symbolem Zákona. Měl by dobře růst a hojně plodit na vinici, kterou je Izrael, na místě, kde je doma Boží sláva

(Iz 5,1nn; Jer 2,21; Ez 17,6; 19,10n; Žl 80). Fíkovník je ještě obrazem Izraele coby nositele zaslíbení. S vinicí bývá často spojován v prorockých hrozbách (Jer 8,13; Mich 7,1; Oz 9,10; Hab 3,17).

Tato slova, kterými se Ježíš obrací na svůj lid, platí také pro nás. Jestliže kvůli malé výnosnosti byla odseknuta přirozená větev, zajisté nebude ušetřena větev naroubovaná (Řím 11,21)!

přišel na něm hledat ovoce. Bůh přichází odedávna člověku vstříc a hledá u něj ovoce svého přátelství. Hned od prvního večera stvoření se rád prochází s člověkem, svou nevěstou, v denním vánku (Gn 3,8). Hledá ho: „Kde jsi?“ (Gn 3,9), protože jeho rozkoší je být s lidskými syny (Přís 8,31). Proto po neposlušnosti a vyhnání mu vyšel vstříc, aby mu znovu dal své slovo a zaslíbenou zemi. Bůh hladoví láskou po člověku, protože ho miluje. Všechno dělal a dělá proto, aby člověk odpověděl na jeho lásku, střežil jeho slovo a poslouchal jeho hlas (Žl 105,45). Ovoce Tóry není nic jiného než sladkost lásky k Otci a bratrům, souhrn Zákona, v kterém člověk nachází život (10,26-28; Dt 30,15nn).

Proroci – poslední z nich Jan Křtitel – byli posíláni, aby lidu připomínali, že má nést toto ovoce. S mesiášem se očekával příchod Boha ke konečnému zhodnocení (3,8nn). Ale Ježíš je v tomto očekávání zklame a vyhlásí milostivé léto (4,19). V něm, Synovi, začíná doba, v které Bůh prokazuje své milosrdenství přímým a definitivním způsobem: když lidé nedodržují svatý rok, slaví ho on sám.

ale nic nenašel. Bůh je opravdu smolařský otec! Přes všechny jeho projevy péče se mu nikdy nedaří dosáhnout toho, aby jeho syn vyrůstal správně (srov. Oz 11!). Kýžené ovoce najde až

na stromě života, který ponese dvanáctinásobnou úrodu a bude plodit každý měsíc (Zj 22,2).

Prokletí neplodnosti, které postihlo nás, suchý strom, bude vykoupen stromem zeleným (23,31). Ježíš, to sladké ovoce, které visí na dřevě kříže, „nás vykoupil z té kletby Zákona tím, že ono prokletí vzal na sebe za nás. Stojí totiž v Písmu: »Proklet je každý, kdo visí na dřevě« (Gal 3,13).

Ukřižovaný v baptisteriu v Gravedoně je z fíkovníkového dřeva a on i kříž jsou vyřezáni z jednoho kusu v románském stylu.

v. 7 *řekl vinaři.* To jsou slova Otce, Pána vinice, Synovi. V Bohu dá spravedlnost do pohybu jeho milosrdenství. Ano, Syn, který zná Otcovu lásku ke všem jeho dětem, mu ochotně odpovídá, že půjde bratřím naproti. Spravedlnost a milosrdenství, svatost a láska vedou v Bohu vždycky tajemný rozhovor. V Bohu neexistuje žádný pojem bez svého protikladu. To, co u nás stojí proti sobě v napětí, ale v Bohu je jedno, je počátkem Synova poslání být dělníkem na vinici. Je to táž láska, která nutká Pavla jít k těm, kdo jsou daleko (2 Kor 5,14).

Hle, už tři léta přicházím. To jsou tři roky Ježíšova veřejného vystupování. Ony samy o sobě uzavírají dějiny a představují dobu jeho příchodu k soudu. Ale jsou také „dneškem“ spásy v trpělivosti Syna, který o nás pečuje v našich neštěstích (7,21) a prochází mezi lidmi, prokazuje jim dobrodiní a uzdravuje všechny (Sk 10,38). Toto „dnes“ bude prodlouženo ještě o jeden rok, až do dneška a stále, všude tam, kde misie, hlásání a obrácení zpřítomní lidem jeho slovo o milosti.

Poraz ho! To je soud podle spravedlnosti. Ježíš ho vykonává podle svého milosrdenství coby Otcův Syn (6,36). On je totiž Bůh, a ne člověk (Oz 11,9). Proto on, jediný spravedlivý, zelený strom, který nese ovoce, přijme úděl stromu suchého: bude vyřazen ze svého lidu, vyloučen mimo městské hradby, jako něco nečistého.

Proč má zabírat půdu? Tento fíkovník, který saje z darů země a přijímá je za své a pak se chlubí listím, aniž nese ovoce, je obraz každého člověka, který podléhá farizejskému kvasu: krade dar! Nejen že nenese plody, ale navíc činí půdu neplodnou.

v. 8 *nech ho (= odpusť mu)* (11,4; 23,34). To je odpověď podle milosrdenství: v Synu je nám všem odpuštěno, protože jsme synové. V něm se naplňuje Abraháмова přímluvná modlitba za hříšníky, kteří nejsou schopni obrácení. Jeho prosba se zastavila na šesté otázce. Nyní může vyústit do otázky sedmé, která je vyslyšena úplně, protože je tu jediný spravedlivý, který tehdy ještě nebyl (srov. Gn 18,16nn). Ano, před ním tu nebyl žádný moudrý, ani „někdo, kdo by hledal Boha“, a „nikdo, kdo by dělal dobro, dočista nikdo“ (Žl 14,2.3). Ale v Ježíši, v tom pravém Abrahámově potomku, jsou požehnána všechna pokolení země (Gn 12,3).

ještě tento rok. Délka tohoto roku jsou celé naše dějiny, které trvají stále ještě jeden rok na přímluvu Syna, který koná to, co chce Otec. „Tento rok“ – přidáný – je rokem milosti, vyhlášeným v Nazaretě (4,18n), který trvá až do naší doby: je to jeho poslání Samaritána, které pokračuje v církvi skrze jeho namáhavou práci v jeho spolupracovnících (srov. Kol 1,24; 2 Kor 5,20 – 6,2).

v. 9 *snad příště ovoce ponese.* Tak si to přeje Syn, protože je to přání Otce. Právě proto říká: „Hle, přicházím“ (Žl 40,8) „hledat a zachránit, co zahynulo“ (19,10) a „povolat k obrácení hříšníky“ (5,32). Ano, „lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní“ (5,31).

Tato odpověď nám odhaluje Boží tajemství (10,21): jako nás Otec miluje tou láskou, jakou miluje Syna (Jan 17,23), tak nás Syn miluje tou láskou, jakou je milován od Otce (Jan 15,9).

Jestliže ne, dáš ho pak porazit. To není hrozba soudu. Je to konstatování neplodnosti toho, kdo se neobrátil k Ježíši a nespojí se s ním, pravým vinným kmenem (Jan 15,1nn). Vždyť „Bůh neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen. Kdo v něho věří, není souzen“; ale kdo nevěří, odsuzuje se sám svou vlastní nevírou jako ten, kdo má „raději tmu než světlo“ (Jan 3,17-19).

Jako se Mojžíš přimlouvá za lid a je ochoten dát se vymazat z knihy Božích synů (Ex 32,32), tak Syn byl odřat od svého lidu za naše hříchy: „On však byl proboden pro naše nepravosti, rozdrcen pro naše zločiny, tížily ho tresty pro naši spásu, jeho rány nás uzdravily“ (Iz 53,5).

3. Od textu k modlitbě

- a. Vstupuji do modlitby jako obvykle.
- b. Soustředím se tím, že si představuji Ježíše, jak je obklopený svými učedníky a zástupem.
- c. Prosím o to, co chci: pochopit hodnotu času jako projevu milosrdenství Boha, který mi dává tento čas k obrácení.

- d. Kontempluji tajemný rozhovor mezi Boží spravedlností a milosrdenstvím.

Nepřehlédni:

- fíkovník/vinice
- přišel hledat ovoce
- nenašel
- poraz ho!
- nech ho tu ještě tento rok
- okopám ho a pohnojím
- snad příště ovoce ponese

4. Texty k prohloubení

Žl 50; 107; Iz 5,1nn; Ez 18,23-32; 1 Tim 2,4; 2 Petr 3,9; Řím 2,4; Jud 4; Žid 3,7 – 4,11.

83. ŽENO, JSI ZBAVENA SVÉ NEMOCI

Lk 13,10-17

- 10 V sobotu pak učil v jedné synagoze.
- 11 Právě tam byla žena už osmnáct let posedlá duchem způsobujícím nemoc: byla celá ohnutá a vůbec se nemohla napřímit.
- 12 Jakmile ji Ježíš uviděl, zavolal ji k sobě a řekl jí: „Ženo, jsi zbavena své nemoci“;
- 13 a vložil na ni ruce. Okamžitě se narovнала a velebila Boha.
- 14 Představený synagogy však těžce nesl, že Ježíš uzdravuje v sobotu; řekl zástupu: „Je šest dní, kdy se má pracovat. V ty dny tedy přicházejte a nechávejte se uzdravovat, a ne v den sobotní!“
- 15 Pán mu však odpověděl: „Pokrytci! Neodvazuje každý z vás v sobotu svého býka nebo osla od žlabu a nevede ho napojit?“
- 16 A tato žena je přece Abraháмова dcera a satan ji měl spoutanou plných osmnáct let; ta neměla být osvobozena od toho pouta v den sobotní?“
- 17 Těmito slovy byli všichni jeho protivníci zahanbeni, ale celý zástup se radoval nad všemi podivuhodnými činy, které on dělal.

1. Poselství v kontextu

Tento zázrak nám ukazuje, co se stane v tom roce, který nám Boží trpělivost ještě dává k tomu, abychom činili pokání: zvěst o jeho záchraně, která nám už byla v Ježíši dána, abychom se k ní obrátili a přijali ji. Šabat, den Božího odpočinku, se už uskutečňuje v tomto světě. Otec, který nabízí svého Syna, je celý skloněný k člověku a každý ohnutý člověk se může napřímit a odrážet na sobě slávu, která září v Synu. Celé dějiny jsou už „objektivně“ spaseny. Tato zvěst nás vede k tomu, abychom spásu poznali a svobodně ji přijali.

Pětkrát se tu mluví o „šabatu“ a dvakrát o tom, že „se něco má“ (= „je třeba“): uprostřed je pak záchrana jedné Abrahámovy dcery z moci satana. Rozeznávat znamení přítomné doby znamená poznávat, že s Ježíšem přišel k lidem „šabat“ a že se naplňuje to, co Bůh „potřebuje“, tj. zachránit člověka.

Království působí a proměňuje svět, i když v podobě malého semínka a skrytého kvasu (vv. 18-21). Šabat, který byl zahájen v nazaretské synagoze, se uskutečňuje „dnes“, kdy se člověk znovu před Bohem může postavit vzpříma.

Pochopit dějiny znamená číst v nich spásu, kterou Bůh působí v Ježíši. Kdo na ně nahlíží takto, uzdravuje se, raduje se a velebí Boha jako ta žena a zástup lidí. Kdo se na ně dívá jinýma očima, zůstává sehnutý do sebe, hněvá se a je zahanben jako představený synagogy a Ježíšovi protivníci.

Toto vyprávění se nápadně podobá úryvkům 6,6-11 a 14,1-6. Tato žena na rozdíl od oné krvácející ženy se nesnaží Ježíše dotknout. Ji naopak vyhledá Ježíš sám a dotkne se jí. Tím se podtrhuje trpělivá iniciativa toho, který přišel hledat ztracené Abrahámovy děti (19,9n).

Sv. Řehoř (*Hom.* 31) přirovnává tuto ženu k neplodnému fíkovníku: je to obraz člověka, který nechtěl nést ovoce poslušnosti, a tím přišel o svůj vzpřímený vzrůst. Osmnáct let nemoci znamená zlo člověka, stvořeného šestý den, ve třech dějinných obdobích: před Zákonem, v období Zákona a po něm, dokud neuslyší Pánovo slovo, které ho prohlásí za svobodného: šestkrát tři je osmnáct!

Člověk, uzavřený do sebe a celý ochromený, stojí konečně vzpříma před tím, jehož je obrazem a podobou: je svobodný, protože na něm září spása jeho tváře, jeho Boha (Žl 42,12).

Střed tohoto úryvku: „Jsi zbavena své nemoci“, je konstatací toho, co Ježíš už vykonal v našich dějinách. O zázraku se tu mluví tak, že už nastal v minulosti a nyní se jen vyhláší na veřejnosti. Tato zvěst na to upozorňuje a umožňuje člověku, který je ještě sehnutý, aby se napřímil. To je možné v případě, že přijme tuto zvěst s vírou!

2. Četba textu

v. 10 *V sobotu pak učil v synagoze.* Ježíš, který „vyučuje“ „v sobotu“ „v synagoze“, nám připomíná začátek svého působení v Nazaretě (4,16nn). „Dnešek“ spásy, který tam svítal, tady dosahuje svého vrcholu. Zatímco tam jsme ho mohli zahlédnout jen nejasně, nyní se ukazuje v plném a konečném světle. Je to naposledy, co Ježíš vstupuje do synagogy.

v. 11 *žena.* Tato Abraháмова dcera je obraz Izraele. I když je v synagoze, kde se hlásá Boží zákon, ona je dále spoutaná. Zákon totiž „svazuje“ a přináší spásu jen tehdy, když se setkáme s tím, který ho naplňuje.

osmnáct let. Číslo osmnáct označuje selhání člověka ve všech třech obdobích jeho dějin, jak už bylo řečeno. Byl stvořen šestého dne a zůstává ve svém pádu, dokud nedosáhne dne sedmého, Božího odpočinku, protože Bohem a pro Boha byl stvořen.

celá ohnutá. To je stav člověka, který nedojde sedmého dne. Ježíš řekne, že je to dílo satana, který spoutal člověka, aby zůstal uzavřený do sebe, svinutý a bez možnosti hledět vzhůru. Vidí jen dílo pěti dnů, pozemské věci, ke kterým se živočišně sklání. Jen když se otevře sedmému dni, objeví smysl svého lidství a všech ostatních tvorů.

Sehnutý a pozemský člověk není člověkem! Je to člověk živočišný, který nechápe skutečnosti Boží (1 Kor 2,14). Až vzhledne vzhůru, jeho tvář se stane lidskou, protože bude odrážet Slávu.

Tato žena je obraz lidu, který je k výzvám k obrácení netečný: „volají ho k výšinám, ale přitom ho nezdvihají“ (Oz 11,7). Je kořistí „farizejského kvasu“ (12,1nn), který člověka nutí s námahou usilovat o věci pozemské a skutečnosti Ducha považovat za bláznovství (1 Kor 2,14).

Tato žena je negativním obrazem moudrosti, která hledí vzhůru a proniká do tajemství Božích.

a vůbec se nemohla napřímít. Podtrhuje se tu sehnutí k zemi s nemožností zvednout se „až k samému cíli“ – tak to doslova stojí v řeckém textu. Člověk totiž dosahuje svého cíle tím, že se pozvedne vzhůru, až k Bohu.

v. 12 *Jakmile ji Ježíš uviděl, zavolal ji k sobě a řekl jí.* Ježíš vidí, volá a říká. Iniciativa je úplně na jeho straně. Řecké slovo pro „zavolat“ je stejné, jako když povolává Dvanáct (6,13).

jsi zbavena své nemoci. Při jiných zázracích Ježíš rozkazuje, a tím působí přechod od záhuby do spásy. Ale tady pouze konstatuje něco, co se už stalo a následky toho trvají. To je smysl slovesného perfekta v řečtině: *jsi rozvázána, jsi volná a svobodná tady a teď!* Ježíš už neříká bráně vězení: „otevři se“. On ji už otevřel. Proto zvěstuje tomu, kdo to neví: „brána je otevřená!“ Rozlišovat znamená přestat slepě tlouct hlavou o zeď, otočit se a vyjít touto branou: to je obrácení ke Kristu, který uděluje spásu.

Zlo, které ještě trvá, připomíná v kleci zavřeného ptáčka, který nevyletí ven, i když jsou dvířka otevřená. Naše přivyknutí tak důvěrně známému a obávanému otroctví nás ještě drží sehnuté do nás samých. Strach, třeba jen z nějaké představy, působí reálné zlo. Je to jako závrť: pohltí nás a nutí nás dělat to, čeho se bojíme.

Krvácející žena, která byla uzdravena po dvanácti letech, je obraz Izraele, který potkává Pána. Tato žena, nemocná ještě dalších šest let, představuje otroctví člověka, které trvá ještě po završení dějin Izraele, dokud nepřijme zvěst o spásě. Toto otroctví, které tu bylo před Zákonem a během jeho účinnosti, bude trvat do té doby, kdy víra v Slovo uvede člověka do „dneška“ spásy.

v. 13 *vložil na ni ruce.* Nestačí Ježíšovo slovo. Je zapotřebí kontaktu s ním: víra v Slovo uvádí do společenství s tím, který mluví.

okamžitě. Skrze tento kontakt nastane hned uzdravení, jako v případě Petrovy tchyně (4,39), ochrnutého (5,25), krvácející ženy (8,44.47), Jairovy dcery (8,55) a slepce u Jericha (18,43).

se narovnala. Člověk už nestojí uprostřed věcí na čtyřech, že by bylo možné splést si ho se zvířetem: obnovuje svůj původní

vzpřímený postoj na nohou, před Bohem. Nyní s ním, svým partnerem, vede rozhovor, který z něj činí člověka. Opět se stává králem tvorstva. Když dal všemu jméno, sám dostává jméno syna „podle svého druhu“, protože stojí před tím, jehož je obrazem a podobou. Nyní hledí vzhůru a objevuje svůj cíl, který je jeho počátkem. Už nežije ve světě odcizený jako vyhnanec ve svém královském paláci! Není třeba, aby se ho usilovně snažil dobýt: je to dědictví, které dostal jako syn.

Celá 13. kapitola ukazuje protiklad mezi člověkem sehnutým a zkrouceným, s farizejským kvasem, a člověkem napřímeným, stojícím na nohou, s kvasem Království.

velebila Boha. Boží slávou je živý člověk. Ale člověk žije jen tehdy, když vzdává Bohu slávu, velebí ho, uctívá ho a slouží mu. Ne že by Bůh byl malicherný nebo že by něco potřeboval. Ale člověk tak dosahuje svého cíle a stává se sebou: stává se jako Bůh, který ho na začátku pochválil jako „velmi dobrého“ (Gn 1), vážil si ho jako velmi drahého (Iz 43,4) a sloužil mu až do konce (22,27).

Velebit Boha znamená dovolit, aby na naší tváři zářila jeho krása.

Boha chválí vzpřímený člověk: těší se z Boha a raduje se z jeho lásky.

v. 14 *těžce nesl.* Kdo nepřijímá Slovo, zůstane zavřený ve své vzteklé bezmoci. Místo aby velebil Boha, kritizuje jeho dílo!

kdy se má pracovat. Také nepřátelé teď užívají slovo „má se“ (= „je potřeba“) vzhledem k Ježíši. Ono označuje trpělivou práci s nemocným člověkem – neplodným fíkovníkem! –, která se

završí šestého dne. To bude nové stvoření, které otevře člověku sedmý den.

Představený synagogy má pravdu: od mnoha nemocí je možno uzdravovat v šesti dnech, které patří člověku. Od sehnutí, které nás uzavírá sedmému dni, je možné být uzdraven jen o šabat. Člověk je nemocný vzhledem k Bohu, ve své podstatné životní potřebě. A uzdraven může být jen v ten den, kdy se setká s Bohem. Toto setkání dokonce činí šabat z každého dne!

v. 15 *Pokrytci*. To jsou sehnutí lidé, kteří lpějí na věcech a neznají Otcův dar.

býk/osel. Jestliže je dovoleno odvázat o šabatú býka a osla, aby se napili, je nutné rozvázat tento lid, aby mohl poznat svého Pána (Iz 1,3).

v. 16 *Abrahámova dcera* (srov. v. 28). Tato žena má stejný přívlastek jako Zacheus (19,9) a Lazar (16,19nn): jsou to konvertité, kteří mají Abraháma skutečně za svého otce (3,8).

satan ji měl spoutanou. Toto sehnutí člověka není jen nějaký subjektivní dojem nebo sugesce: je to dílo satanovy lži. „Vedeme přece zápas ne proti nějaké obyčejné lidské moci, ale proti knížatům a mocnostem, proti těm, kdo mají svou říši tmy v tomto světě“ (Ef 6,12). Před Ježíšovým vystoupením bylo všechno v satanově moci (4,6). Ale vláda silného byla zlomena ještě silnějším (11,22). Když nás vyrval z rukou našich nepřátel (1,74), „všude procházel, prokazoval dobrodiní, a protože Bůh byl s ním, uzdravoval všechny, které opanoval ďábel“ (Sk 10,38).

ta neměla být osvobozena od tohoto pouta v den sobotní? „Bylo třeba“, aby Ježíšova práce se odehrávala sedmého dne, protože spočívá v tom, že přináší šabat, svátek člověka a Boha, kteří hledí na sebe.

Ježíš pracuje jako jeho Otec: dělá to, co vidí dělat toho (Jan 5,19), který nemůže nemilovat člověka, svého syna. „Propast volá propast“ (Žl 42,8): na naši potřebu, bídu šestidenní námahy, odpovídá potřeba Boha, milosrdenství sedmého dne.

Tato „potřeba“ Boží vrhnout nás do své slávy, zjevuje, jak vášnivě mu na nás záleží: nezastaví se ani před smrtí. Jeho jedinou potřebou je nezaslouženě milovat. Tato nutnost je jeho svrchovaná svoboda.

v. 17 *byli všichni jeho protivníci zahanbeni.* Hanba je opak slávy. Kdo zůstává spoután satanem, má na sobě hanbu, kterou Adam před svým hříchem neznal (Gn 2,25). Hněv je jejím důsledkem, člověk se jím brání.

celý zástup se radoval. Stejná skutečnost vyvolává hněv a zahanbení nebo chválu a radost. Je to otázka rozlišování! Kdo vidí, že z Ježíše prýští Boží sláva, raduje se mesiášskou radostí (srov. 1,28; 2,10; atd.).

Ale to světlo, které přináší radost dobrému oku, zraňuje oko zlé. Ale i tato obtíž má vyhlídku obrácení.

3. Od textu k modlitbě

a. Vstupuji do modlitby jako obvykle.

- b. Soustředím se tím, že si představuji Ježíše o šabat v synagoze.
- c. Prosím o to, co chci: prosím o víru, že jsem dostal spásu, o kterou prosím.
- d. Sklízím z toho plody, dívám se, poslouchám a pozoruji osoby: kdo jsou, co říkají, co dělají.

Nepřehlédni:

- synagoga/šabat
- ohnutá žena
- Ježíš ji vidí a volá ji
- jsi zbavena své nemoci
- narovnála se a velebila Boha
- je šest dní, kdy se má pracovat
- s Ježíšem nastal už sedmý den, svobodný šabat
- protikladné reakce

4. Texty k prohloubení

Řím 1,16; 10,8-18; 1 Kor 1,21; 1 Sol 2,13; Žid 4,12.

84. ČEMU SE PODOBÁ BOŽÍ KRÁLOVSTVÍ?

Lk 13,18-21

- 18 (Ježíš) řekl: „Čemu se podobá Boží království a k čemu ho přirovnám?
- 19 Je jako hořčičné zrnko, které člověk vzal a zasel na své zahradě; vyrostlo a stal se z něho keř, takže ptáci se uhníždili v jeho větvích.“
- 20 A potom řekl: „K čemu přirovnám Boží království?
- 21 Je jako kvas, který vzala žena a zadělala ho do tří měřic mouky, až se všechno prokvasilo.“

1. Poselství v kontextu

Předchozí úryvek říká, že Království už je tu a že působí ve světě. Teď se říká, jakým způsobem. Jeví se jako nepatrné a bezvýznamné, skoro neviditelné, a je třeba schopnosti rozlišování, aby bylo možné ho poznat. Působí v našich dějinách ve stylu, který byl vlastní Ježíši, ve znamení chudoby, jako nábožensky a politicky nevýznamné. Tato podobenství osvětlují a ospravedlňují – tehdy i dnes – charakter Ježíšova mesiášství.

Otcovo království, otevřené dětem, je v očích mocných něco maličkého a odsouzeného k nezdaru: semeno, které shnije! Ale

právě tím projevuje svou spontánní a zvláštní životní sílu stát se rostlinou. Otcovo království, darované hříšníkům, je v očích náboženských lidí něco nečistého a opovržením hodného: trocha mouky, z které nic nebude! Ale právě tím projevuje svou sílu kvasu, který je schopný proměnit těsto celého světa v chléb života.

Abychom si všimli, že je tu přítomné a že působí, je třeba dívat se na to, co se nepovažuje za nic: Bůh uskutečňuje svůj plán tím, co je maličké, opovrhované a nicotné (1 Kor 2,4nn). Dává člověku svobodu, aby tvořil dějiny, ale sobě vyhrazuje jejich výklad. A jeho interpretace platí; odkrývá se nám v tajemství Syna člověka. Také on byl vzat a odhozen pryč. Ale tím se stal stromem života, který zve všechny lidi. Také on byl vzat a urychleně skryt jako nečistý, aby židé mohli slavit svátek (Jan 19,31!). Ale tak se stal kvasem novosti, který prokvasil zemi, když otevřel její hroby.

Kvas Království má opačné vlastnosti než kvas farizejský: místo strachu ze smrti (12,1nn) Otcovu lásku (12,32nn); místo hromadění dar (12,13nn; 22nn); místo zloděje, který krade život (12,39), ženicha, který klepe na dveře (12,35).

Přítomná doba je ten okamžik milosti, v kterém jsme voláni k obrácení (vv. 1-5). To je smysl dějin, Boží věčná milost, která se rozlévá do času (vv. 6-9). S Ježíšem přišel šabat a my jsme osvobozeni od zla. Kdo se k němu obrátí a přijme jeho slovo o spáse, může se konečně ze svého ohnutí napřímít (vv. 10-17). Pokání spočívá v tom, že se člověk obrátí k němu, který je stále ještě přítomný v našich dějinách stejně jako předtím. Skrze zvěst ho poznáváme v jeho tajemství maličkosti-velikosti, ponížení-vyvýšení, smrti-vzkříšení. Dokud trvá doba Boží trpělivosti, bude mít spása stále rysy tváře ukřižovaného Syna člověka,

nejmenšího ze všech (9,48). Proto se ani nezdá, že by to byla spása. Ale ona je ve skutečnosti jako velice jemný perský koberec, z kterého vidíme jen uzlíky na jeho rubu. Abychom viděli líc, musíme změnit postoj a podívat se na něj shora.

Tato podobenství jsou rozlišovacími kritérii, abychom mohli vidět plán shora, jak ho vidí Bůh: to, co se stalo Ježíši v jeho době, děje se jeho království v našich dějinách. Jsou to tedy podobenství christologická, která načrtávají příběh Ježíše, semene, které přináší život skrze smrt, kvasu, který působí jen ve skrytu! A stávají se podobenstvími o církvi, která je povolána, aby Ježíše následovala. A vposledku také pojednávají o vztahu církev – svět a představují nám Království, které už ve skutečnosti působí ve všech. To je naznačeno také slovesy, která jsou všechna v minulém čase. Pravda těchto Ježíšových podobenství se potvrzuje ve Skutcích apoštolů: jedna samotná žena, která přijímá Pavla, je to malé semeno, zaseté u řeky ve Filipech, které vyrostlo v evropskou církev (Sk 16,11-15).

2. Četba textu

v. 18 *Boží království*. Ono je především „Boží“, a ne „člověka“. Znalost jeho tajemství je vyhrazeno učedníkům: ostatní se dívají, ale nevidí, poslouchají, ale nechápou (8,10). Prosíme o ně Otce, protože patří jemu (11,2), a bylo nám darováno v Synu, který otvírá maličkým svůj vztah k Otci (10,21n). Je to osvobození od vlády satana, toho siláka, který nás činí němými a neschopnými říkat „Abba“ (11,41nn). Člověk, který si myslí, že je ještě svázaný, a zůstává ohnutý k zemi, to neví. Zná jenom živočišné věci (srov. 1 Kor 2,14).

přirovnám/je jako. Království je možno vyjádřit jen v přirovnáních, jednak proto, že přímo ho vyjádřit nelze, jednak proto, že všechno, co tu existuje, je jeho výrazem a obrazem. Ano, celé stvoření je odrazem Syna, Otcovy slávy. Jen v něm vidíme přímo naši synovskou tvář, na kterou jsme už zapomněli. Jeho příběh nám ji zjevuje a poskytuje nám kritéria pro to, abychom ji rozpoznali na tváři své. Jeho tvář je vzor, podle kterého máme utvářet svou tvář ke stále dokonalejší podobnosti. Její základní rysy nám ukazují dvě následující podobenství.

v. 19 *hořčičné zrnko.* Je o maličko větší než špendlíková hlavička; Marek ho označuje jako „menší než všechna semena na zemi“ (Mk 4,31). Jako předtím Slovo (8,4-15), tak nyní také Království je přirovnáváno k semeni. Semeno je životní síla, která je neviditelná, ale nezdolná, která raší podle své povahy a rozvíjí svou životní potenci právě tím, že umírá.

vzal/zasel. Příběh o Království neboli o semeni je příběh Ježíšův: „nejmenší ze všech“ (9,48), vydán lidem do rukou, byl „vzat a vyhozen“¹ za hradby.

na své zahradě. Ta zahrada je jeho, tedy Boží! V Novém zákoně je toto slovo vyhrazeno jen pro místo Ježíšova smrtelného zápasu (Jan 18,1.26) a pohřbení, kde semínko bylo vloženo do země (Jan 19,41). Pak to bude místo setkání plačící nevěsty s oslaveným Ženichem (srov. Jan 20,11nn). Od doby, kdy hřích vyhnal člověka ze zahrady, nachází se tato nutně mimo město.

1 V řeckém textu „zasít“ zní doslova „hodit“ (*ballein*).

vyrostlo. Semeno vyroste, jen když zemře (Jan 12,24). A to je jeho tajemství: působí život, který přesahuje smrt. Zatímco všechno ostatní smrtí navždy shnije, ze semene vyroste rostlina, která pak vykvete a vydá plody! Smrt ho nemůže přemoci; udělá z něj to, čím je: život, který vítězí nad smrtí!

stal se z něho keř. Je to strom kříže, jehož vody proměňují lidskou poušť v zahradu (Zj 22). Obrovský strom Danielův (4,9.18), košatý libanonský cedr z Ez 31,3, ustupují tomuto skromnému hořčičnému keři o výšce od 2 do 3 metrů. To je ten strom, kterému „závidí všechny rajské stromy v Boží zahradě“ (Ez 31,9). Nový zákon převádí starozákonní obrazy do maličkých a skromných rozměrů: přejítí do mollové tóniny,² kde se vojenský oř stává oslíkem (19,29n; Zach 9,9n) a orel slepicí (13,34; Ex 19,4). Už Ez 17,1nn předvídal toto tajemství poníženosti, kdy z vrcholku nejvyššího cedru se stává skromný a užitečný keřík vinné révy.

Souhrnně řečeno známky Království jsou charakteristiky Ježíše: on není veliký, ale maličký; „nebere“, ale je vzat; není důležitý, ale je odhozen pryč; není ve městě, ale venku. A umírá. Ale tím zjevuje svou skutečnou povahu semene: umíráním dává život, který raší, roste a stává se stromem.

ptáci. Ti jsou obrazem všech národů (srov. Dn 4,9), které spěchají, aby se zahnízdily v tom, stromu, který je pravý Izrael. Na něm vrabec a vlaštovka nacházejí svůj příbytek (Žl 84,4): všechny národy touží tam přijít (Zach 8,20-23) a prohlašují, že tam je jejich domov (Ž 87,7). To je ten nejkrásnější obraz „katholicity“ Království, kde každý nachází své hnízdo.

2 V italské mollové tónině je doslova „menší tónina“ (*tono minore*).